

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM 9–12.

Helyi tanterv

Magyar-Angol Tannyelvű Gimnázium és Kollégium

A 2020. január 31-én kiadott NAT alapján

1. Általános célok és feladatok

A magyar nyelv és irodalom tantárgy egyik elsődleges feladata a közös európai kultúra alapjainak megismertetése a diákjainkkal, és hozzá kapcsolódóan a magyar kultúra eredményeinek bemutatása. Emellett a magyar nyelv és irodalom tantárgy tanítása és tanulása alkalmas a társadalom közösen vallott értékeinek közvetítésére. Tartalommal tölti meg és erősíti a nyelvi és kulturális identitást, a nemzeti önazonosságot, felkelti a megnyilatkozás iránti igényt, erősíti az etikai és erkölcsi ítéelőképességet, elősegíti más kultúrák elfogadását, toleranciára, a vélemény önálló megfogalmazására ösztönöz.

A magyar nyelv- és irodalomtanítás egyidejűleg műveltségközvetítést, kompetencia- és személyiségfejlesztést, morális és érzelmi nevelést is jelent. A kompetenciafejlesztés lehetőséget teremt arra, hogy a tanuló átgondolt ítéleteket alkosson, képes legyen sokoldalúan megindokolni véleményét, vagy éppen változtasson azon, hogy művelt, kiegyensúlyozott, harmonikus személyiségként szűkebb közösségének felelős tagja legyen.

Az irodalmi művek erkölcsi, történelmi, érzelmi konfliktusokkal szembesítik az olvasót, ennek elősegítésével a magyar nyelv és irodalom tantárgy a tanulók morális, esztétikai és érzelmi fejlődésének az eszközévé válik.

A Kárpát-medencei magyarság kultúrájának, nemzeti identitásának egyik legfontosabb alapja az anyanyelve és az ezen a nyelven megszólaló irodalma. Nyelv és irodalom: nemcsak hagyományt teremtenek, hanem folyamatos változásukkal jelent és jövőt is alakítanak. A magyar nyelv és irodalom tanítás célja a nemzeti identitás megfogalmazása a jelenben, és annak párbeszédbe állítása múltbeli megfogalmazásokkal.

Mindemellett a magyar nyelv és irodalom célja az elvont gondolkodási műveletek elsajátíttatása, majd az elvont gondolkodás alkalmazása az irodalmi szövegek elemzésén keresztül.

A nyelv rendszerszerű ismerete, tudatos alkalmazása további cél, mely a differenciált szövegértés alapja: az irodalmi szövegek elemzése a szövegek jelentésszerkezetének megértését segíti. Ezáltal a többi tantárgy tanulásának, később a társadalmi beilleszkedésnek és boldogulásnak is segítője a magyar nyelv és irodalom.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlettségének meghatározó szerepe van a nyelvi, a kulturális és a szociális kompetenciák alakításában, fejlesztésében, az érzelmi nevelésben, a tanulás teljes folyamatában, így a tantárgy célja ezen kompetenciák fejlesztése is.

A magyar nyelv és irodalom tanításának kiemelt célja a harmonikus, sokoldalúan felkészült, olvasó, az anyanyelvüket tudatosan használó, biztos szövegértéssel, illetve szövegalkotási kompetenciával rendelkező tanulók képzése, akik a nyelv tudatos és reflektív alkalmazásával eredményesen kommunikálnak, írásban és szóban is képesek önmagukat pontosan, az adott helyzetnek, illetve műfajnak megfelelően kifejezni, képesek a kulturált viselkedésre, nyelvhasználatra. Nyelvi ismereteik és kompetenciáik lehetővé teszik a mérlegelő gondolkodást, az élethosszig tartó folyamatos tanulást, mely által boldogulnak a munka világában, tud-

nak önállóan és csapatban hatékonyan dolgozni. Nemzetünk kulturális hagyományait ismerik, értik és tisztelik, kötődnek azokhoz.

1.1 Az anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés alapvető feladata a nyelv, mint változó rendszer megismertetése, illetve a nyelvi kompetencia fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók életkoruknak megfelelő szinten birtokolják a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát, képessé váljanak azok funkcionális elemzésére, gyakorlati alkalmazására. Így segítve és megalapozva a tanulók önálló ismeretszerzését, tanulását, valamint a velük szoros összefüggésben levő differenciált gondolkodást, az élethosszig tartó tanulás képességét és igényét.

A magyar nyelv tantárgy célja, hogy elérje a diákok szövegértési és szövegalkotási tudásának folyamatosan fejlődését, és ezzel lehetővé tegye, hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve képesek legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, kritikai feldolgozására. Mindezek birtokában alkalmassá váljanak a másodlagos, átvitt kifejezőmódból adódó jelentések felismerésére, reflexiójára és arra, hogy saját szövegek alkotása során maguk is éljenek velük.

Cél, hogy a diákok szövegek önálló megalkotásában képesek legyenek megfelelni a beszédhelyzetet, a hallgatóságot figyelembe vevő, az alkotói szándékból, az olvasók igényeiből, továbbá a különféle szövegműfajok normáiból fakadó erkölcsi, esztétikai és kulturális elvárásoknak.

Az anyanyelvi nevelés feladata, hogy tudatosítsa a diákokban: a nyelv változó, fejlődő rendszer, eszközszerű használata elengedhetetlen a világról való tudás megszerzéséhez és a hatékony kifejezőképesség fejlesztéséhez. A nyelvi rendszer nem értelmezhető a beszélőtől független létező jelenségként, a nyelvi jelentés a nyelv szóbeli és írásos működése során jön létre. A tantárgy célja, hogy a tanulók érettségüknek megfelelő szinten tanulják meg nyelvünk földrajzi és társadalmi tagozódását, értsék meg, hogy a nyelv folyamatosan változó rendszer, és ezért a változásért felelősséggel tartoznak.

Az anyanyelvi nevelés feladata továbbá, hogy tudatosítsa és rendszerezze a korábban megszerzett tudást a nyelv társas, társadalmi szerepéről, a nyelv és gondolkodás viszonyáról, az anyanyelv jelenbeli és múltbeli változásairól, más nyelvekkel való azonosságairól és különbözőségeiről.

A középiskolát végzettektől elvárt nyelvi kultúra magában foglalja a beszédértés, a beszéd, a szövegértés és a szövegalkotás képességét és mindezek minőségi alkalmazását a szóbeli és írásbeli megnyilatkozások különféle élethelyzeteiben. (Ideértve a hangzó és írott szövegek mellett az audiovizuális közlés és az információs társadalom különféle jelenségeinek ismeretét, megértését, készség szintű gyakorlati alkalmazását.)

A magyar nyelv oktatásának új, 21. századi célja, hogy a digitális szövegfeldolgozások révén fejlődjen a tanulók íráskészsége, digitális kompetenciája, ismerjék meg a hagyományos és digitális információforrásokat, tanulják meg azok kritikus és etikus használatát.

Cél továbbá, hogy a tanulók rendelkezzenek megfelelő retorikai ismeretekkel, tagolt, arányos szöveget tudjanak alkotni. Ismerjék az érvek, a cáfolatok fajtáit, a nyelvek főbb típusait, az anyanyelvük eredetéről szóló tudományos hipotéziseket, bizonyítékokat, a nyelvtörténetünk nagy korszakait és fontosabb nyelvemlékeinket.

1.2. Irodalmi nevelés

Az irodalmi művekkel folytatott aktív párbeszéd révén jön létre a kapcsolat a múlt, a jelen és a jövő között. A jelentős művek szembesítik a befogadót az élet alapvető kérdéseivel, biztosítva a kultúra folytonosságát, folyamatos megújulását. Segítenek az emberi és társadalmi problémák megértésében, átélésében, a saját és más kultúrák megismerésében, az én és a másik közötti azonosság és különbség megfogalmazásában, tisztelésében. Az irodalmi alkotások fejlesztik az emlékezetet, az élmények feldolgozásának és megőrzésének képességét, hozzájárulnak ahhoz, hogy a diákokban megeremtlődjen a hagyomány elfogadásának és alakításának párhuzamos igénye.

Az irodalmi nevelés kitüntetett feladata az olvasási kedv felkeltése és megerősítése, az irodalomnak, mint művészetnek, mint az emberi kommunikáció sajátos formájának megszerettetése, közlésformáinak, kifejezési módjainak élményteremtő megismertetése. Az így megszerzett tudás lehetőséget teremt az ön- és emberismeret, a képzelet, a kreativitás és a kritikai gondolkodás fejlesztésére, miközben a tanulók megismerik a sokoldalú és többjelentésű hagyomány fogalmát, a nyelvi és művészi konvenciókat.

Az irodalomtanítás feladata, hogy a művészet hatása révén kreatív érzelmeket, gondolatokat, intenzív élményeket közvetítsen, a megbeszélés, a szóbeli és írásbeli szövegalkotás révén pedig az önkifejezés és a másik meghallgatásának társas élményéhez juttassa a diákokat.

Az irodalmi műveltség elsajátítása által a diákok mindenfajta szövegnek pontosabb értőivé válhatnak. Átélik, megismerhetik, sőt saját élményeiken, reflexióikon átszűrve meg is érthetnek olyan élethelyzeteket, érzelmeket, döntési szituációkat, erkölcsi dilemmákat, megoldási mintákat, magatartásformákat, értékeket, eszméket és gondolatokat, amelyek a saját életükben is érvényesíthetők. Együtt érzővé válhatnak más magatartások, életformák, szociális helyzetek, gondolatmenetek, világlátások, meggyőződések iránt.

Megtapasztalhatják és alkotó módon megismerhetik a nyelv kifejező lehetőségeit, ezáltal az anyanyelv szépsége mellett az önkifejezés, a szóbeli és írásbeli problémamegoldás átélt élményével gazdagodhatnak. Megszerezhetik azt a műveltségi anyagot, amely a magyar és az európai kultúra hivatkozási alapja. Megismerhetik más alternatívát a tömegkultúra (populáris regiszter) mellett, vagy éppen a tömegkultúra jelenségeinek differenciáltabb befogadására, alkalmazására lesznek képesek. Igényesebbé válhatnak abban, hogyan tegyenek föl kérdéseket, mennyire mélyen és pontosan fogalmazzanak meg problémákat.

A magyar irodalom tantárgy révén közvetített fogalmi műveltség felépítésében folyamatos tevékenység a fogalmi gondolkodás fejlesztése. A fogalmakkal kapcsolatos tudás folyamatos bővítése és elmélyítése az értelmes tanulás egyik összetevője.

A magyar irodalom műveltségterület tartalmi hozzájárulnak a tanulók lelki-érzelmi nevelődéshez. Az irodalmi olvasmányok, fejlesztik az önismeretet, a valóságismeretet, öszességükben az élet értékét sugallják. A tantárgy tehát nem a konkrét egészségfejlesztési ismeretekkel, inkább az egészségmegőrzéshez szükséges attitűdök kialakításával járulhat hozzá a mindenkori ifjú nemzedékek jóllétéhez.

Az emberi kapcsolatok mikrotörténeteinek, a kapcsolatok szociális tartalmainak érzékelése, felfogása, értékelése fejleszti a szociális érzékenységet, az irodalmi művek révén megismert különféle alakok, magatartásformák pedig támogatják az erkölcsi ítélőképességet. Az értékkeresés, az értékválság folyamatának megfigyelése, értelmezése módot ad az együttérzés, az önismeret és az erkölcsi tudatosság elmélyítéséhez.

Az irodalmi tanulmányaik révén a tanulók képessé válnak annak bemutatására, másokkal való megosztására, hogyan hordozzák és fejezik ki a magyar és a világirodalom alkotói különböző korok és emberek tapasztalatit, élményeit, gondolatait, erkölcsi megfontolásait. Mindez hatékonyan támogatja nyelvi és kulturális kötődések alakulását, megerősödését.

Az irodalmi alkotásokban fölmutatott változatos emberi életsorsok növelik a valóságismeretet, több szempontból elemezhető modelleket mutatnak, hozzásegítve a diákokat sokféle emberi életút, életpálya megismeréséhez, ezáltal is támogatva a saját életükkel, további tanulmányaikkal, pályaválasztásukkal kapcsolatos felelős döntéseiket

Az irodalmi tanulmányaik alatt cél, hogy a diákok ismerjék meg az európai és magyar irodalom korszakait, fontosabb alkotóit, irodalmunk történetét, az európai irodalom korszakváltást hozó nagy szakaszait, alkotásait. A magyar irodalom kiemelkedő jelentőségű műveit tanári irányítással, majd önállóan értelmezzék, elemezzék. Az irodalmi művek elemzése segíti az összetett gondolkodási műveletek kialakítását: elvonatkoztatás, jelentéssíkok elkülönítése, elemzés, szintetizálás. Elvárt, hogy az irodalmi művek befogadása által fejlődjen a tanulók szövegértése, szépérzéke, alakuljon ki az irodalomról szóló laikus szaknyelvük. A könyv nélkül megtanulandó művek segítségével fejlődjen a tanulók memóriája, előadókészsége.

Cél továbbá, hogy az iskolai tanulmányok végére a már fiatal felnőttek készen álljanak ismereteik, műveltségük, elsajátított készségeik révén arra, hogy bekapcsolódjanak a munka világába, tovább tanuljanak, művelt emberekké váljanak. Olyan személyiségekké, akik tudatos kultúrabefogadók, műértők lesznek, képesek az értelmező gondolkodásra, az önreflexióra.

A magyar nyelv és irodalom általános célrendszerébe középfokon két gyakorlati feladat illeszkedik. Az egyik az érettségire történő felkészülés, ami a középiskola utolsó két évében kiemelt hangsúlyt kap. A másik fontos feladat a munka világához és az önálló felnőtt élethez kapcsolódó anyanyelvi kompetenciák fejlesztése.

1.3 A tantárgyi kapcsolódások a hétköznapi élethez

A magyar nyelv és irodalomtanítás sajátos célja, hogy a tanulók éljenek meg, szerezzenek tapasztalatot különböző tevékenységekben, az egyéni feladatvállalásban, anyaggyűjtésben és előadásban, a kooperatív tanulás helyzeteiben (pármunkában, csoportmunkában), dramatikus játékokban, különböző szövegértelmezési eljárások alkalmazásában. Mindez jelentősen fejleszti tanulási képességeiket, ezáltal támogatja középiskolai tanulmányaik sikerességét is. Szövegértési és szövegalkotási tudásuk alkalmazása minden tantárgyban érvényes és alkalmazható.

A fenntarthatóságra és környezettudatosságra nevelés természetes terepe a szövegértő olvasás fejlesztéséhez felkínált, ebben alkalmazott szöveganyag, elsősorban az ismeretterjesztő és a dokumentum típusú szövegek feldolgozása révén. Az érvelés, a vita tanításában-tanulásában is van motiváló ereje, ha ilyen összetársadalmi érdekeltségű, ugyanakkor az egyén mindennapjaiban is releváns témákat érintünk. Az irodalmi olvasmányok ember és természet sokféle viszonyát mutatják fel, ezek megbeszélése, tanulmányozása hozzásegíthet a természeti és a teremtetett környezethez való tudatos viszony kialakításához.

A kritikus fogyasztói magatartásra való nevelés természetes területe a szövegértés. Több nyelvi témakör kínál módot például a reklámanyelv, a reklámhatás kritikus nyelvi elemzésére, az információk helyes értékelésére, a manipuláció felismerésére.

A tantárgy azzal is számol, hogy az elektronikus információhordozók, a világháló térhódításának és napi használatának közegében működik. E kihívás ugyanis jelentősen alakítja az anyanyelvi kultúrát és hat az irodalomolvasás szellemi jelentőségére. A digitális kultúrát és a hatékony önálló tanulást egyaránt fejlesztik az önálló adatgyűjtés módszerei, a könyvtári szolgáltatások, katalógusok, bibliográfiák használata mellett az internet kínálta lehetőségek

alkalmazása. A tantárgy kínálja lehetőség és feladat is egyúttal a megfelelő információk kiválasztása, rendszerezése, egyszerűbb bibliográfia, forrásjegyzék összeállítása, az információfeldolgozás, az idézés technikai szabályainak, etikai normáinak ismerete és alkalmazása. Így a magyar nyelv és irodalom kiemelt befogadó tantárgya a könyvtárhasználat tanításának.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy a szövegértési és szövegalkotási képességek, a kulturált nyelvi magatartás fejlesztésével járul hozzá a lehetséges pályaválasztási irány megtalálásához. Az irodalmi alkotásokban fölmutatott változatos emberi életsorsok növelik a valóságismeretet, több szempontból elemezhető modelleket mutatnak, hozzásegítve a diákok sokféle emberi életút, életpálya megismeréséhez, és ezáltal is támogatva a pályaválasztásukkal kapcsolatos felelős döntéseiket.

2. A tanulók értékelése

2.1 Diagnosztikai mérés

A diagnosztikai mérést a 9kny évfolyamon tanító kollégák végzik. A diagnosztikai mérés célja az alapkészségek mérése (helyesírás, olvasási készség, szövegértési és szövegalkotási készség) a tennivalók meghatározása érdekében. A diagnosztikai mérést szükség esetén felzárkóztatás, korrepetálás, tehetséggondozás követi.

2.2 Fejlesztő értékelés

A tanárnak a tanulók évközi munkáját folyamatosan figyelemmel kell kísérnie. E folyamatos értékelői magatartás egyik lehetősége a fejlesztő értékelés, amelynek célja a tanulók motiválása, önismeretük, feladattudatuk erősítése. A fejlesztő értékelés általában személyre szóló, tárgyyszerű. Formája gyakran szóbeli kommentár, a tanuló teljesítményeihez fűzött írásos megjegyzés. „Üzenete” tehát nem a minősítés, hanem a tanuló fejlődésének segítése. Hatásának érvényesülésében fontos a következetes, érzelmileg elfogadó, bátorító tanári hozzáállás.

2.3 Szummatív értékelés

Célja: összegzés, minősítés, a diákok teljesítményének osztályzatokkal való értékelése. A tanulók hatféle osztályzatot kaphatnak, melyek eltérő súlyozásúak, amint a táblázat mutatja.

<i>Típus</i>	<i>Súly</i>	<i>Példa</i>
Kisjegy	20%	órai munka, szorgalmi feladat, memoriter
Gyakorlati feladat	20%	kiselőadás, gyűjtőmunka, beszámoló, házi feladat, házi dolgozat, projektmunka, órai feladat, kisjegy, e-learning feladat,
Szóbeli felelet	40%	
Feladatlap, tesztfeladat	40%	

Röpdolgozat	40%	
Dolgozat	60%	nagyobb dolgozat, nem témazáró, nagyobb projektmunka
Témazáró dolgozat	80%	
Vizsgajegy	120%	

A szummatív értékelést a tantárgyi elvárásoknak való megfelelés alapján a szaktanár végzi.

Elvárások:

- rendszeres óralátogatás
- aktív órai munka
- órai jegyzetelés
- rendszeres otthoni tanulás
- házifeladatok, beadandók elkészítése
- kiselőadások, gyűjtőmunka, projektmunka készítése
- memoriterek elsajátítása
- szövegértési/szövegalkotási feladatok rendszeres órai és otthoni gyakorlása
- aktív csoport- és pármunka
- részvétel érvelési és vita feladatokban
- részvétel projektek elkészítésében

Számonkérés formái:

- előzetes bejelentés nélküli szóbeli feleletek
- előzetes bejelentés nélküli rövid tesztek, írásbeli feleletek, röpdolgozatok
- bejelentett dolgozat
- témazáró dolgozatok az egyes témakörök lezárását követően – egy héttel a dolgozat időpontja előtti bejelentéssel
- évközi dolgozatok megírása meghatározott szempontok alapján (például az olvasott művek többféle értelmezési kontextusban való elhelyezésének képessége, a fogalomhasználat minősége)
- házifeladatok
- szövegek, jelenségek, problémák írásbeli vagy szóbeli kifejtése, értelmezése adott témakörben adott vagy önállóan választott szempont alapján
- írásbeli vagy szóbeli beszámoló (olvasónapló, műsorrészlet) egy-egy témakörben a megadott szempontok, vagy önálló gyűjtés alapján;
- kiselőadás, önálló anyaggyűjtés előadása (adott és/vagy a tanuló által választott szempontokkal, adott időkeretben)
- szituációs játékok (történetek, jelenetek, improvizációk) eljátszása
- vitaszituációkban való részvétel
- művek, műrészletek (memoriterek) előadása
- szövegértési feladatok önálló megoldása
- projektmunkában való részvétel (egyéni vagy csoportos) szóbeli és írásbeli
- 10. évfolyamon összegző vizsga

A témazáró dolgozatokat és a vizsgát minden diáknak kötelező megírnia/letennie. Hiányzás esetén a diák kötelessége a hiányzás utáni első órán a tanárnál jelentkezni a pótló témazáró dolgozat teljesítésére.

A számonkérések során a diákoknak a tantárgyi követelményekhez viszonyított százalékos teljesítményét mérjük. Ennek megfelelően az osztályzatok a következők lehetnek:

0-50%	elégtelen
50% + 1 pont -62%	elégséges
63%-74%	közepes
75%-87%	jó
88%-100%	jeles

A félévi és az év végi érdemjegyeket az elvárások között felsorolt értékelések során szerzett jegyek alapján számítjuk ki.

A tanárnak lehetősége van kétes esetben 5 és 7 tized között dönteni a jobb jegy megadásáról 7 tized felett a jobb jegyet kell adni. A kettes osztályzatot 2,0 átlagtól érik el a diákok.

2.4 Az értékelés főbb szempontjai

A szaktanár a diák számonkérése előtt a feladathelyzettel és magával a feladattal összhangban lévő konkrét értékelési kritériumokat megadja. (Például: a tartalmi kifejtés minősége, megfelelő szókincs, szóhasználat, világos szerkezet, helytálló megállapítás, helyesírás, szöveghű előadás stb.) Ezek előzetes közlése növeli a követelmények elfogadását, így az értékelés hitelességét is.

Az értékelésnél a szaktanár a következő elemekre/kritériumokra figyel.

1. A tanuló milyen mértékben értette meg és sajátította el a tananyag tartalmakat (pl. ismereteket, fogalmakat, összefüggéseket, szövegfeldolgozási eljárásokat, memoritereket, nyelvi normákat).

2. Mennyire funkcionálisan, illetve mennyire önállóan tudja a fent részletezett tananyag tartalmakat alkalmazni feladathelyzetben, problémamegoldásban, kérdésfeltevésben, érvelés során, reflexió megfogalmazásában, állásfoglalás kialakításában.

3. Mennyire és milyen minőségben képes önálló kifejtésre szóban, illetve írásban:

- a tanult, megértett fogalmak indokolt, önálló használatára;
- összefüggő önálló szöveges megnyilatkozások létrehozására;
- logikus, megfelelő terjedelmű és megfelelően tagolt írott szöveg létrehozására adott műfajban (műelemzés, érvelés, reflexió, esszé)
- különféle elemzési, értelmezési eljárások alkalmazására;
- következtések, értelmezések indoklására; érvek felkutatására és rendszerezésére; véleményének megfogalmazására szóban és írásban, különböző műfajokban (pl. hozzászólás, kiselőadás, kommentár, elemzés, magyarázat, kifejtés, értekezés).

4. Milyen mértékben és hogyan vesz részt a közös tanulási folyamatban (csoportmunkában, projektmunkában, múzeumi és könyvtári órákon, közös értékelésben, vitákban, értelmezésekben, drámajátékban)

A tanári értékelés mellett a középiskolában más hatékony formák is érvényesíthetők, így a tanulók önértékelése (pl. a saját kiselőadásáé, fogalmazásáé). A diáktársak is felléphetnek az értékelő szerepében: pl. a disputa-programban, szituációs játékok, kifejező szövegmondás értékelésében.

3. A tankönyvek

3.1 A tankönyvválasztás szempontjai

A korábban megszokottól eltérően a szaktanári szabad tankönyvválasztás korlátozottá vált, a 17/2014. (III. 12.) EMMI rendelet értelmében csak a Tankönyvjegyzékben szereplő tankönyvekből választhat a szaktanár, illetve a munkaközösség. A kínálatból a szaktanárok közös megegyezése alapján rendelünk minden tanévben.

Mindezek mellett a munkaközösségünk dolgozik a Mozaik Kiadó Magyar nyelv 9-12. tankönyveiből, Mohácsy Károly: Színes irodalom tankönyvsorozatából és Pethőné Nagy Csilla: Irodalom 9-12. köteteiből is. Ezt a könyvtárban található kölcsönözhető példányok teszik lehetővé.

A korlátozott lehetőségek ellenére igyekeztünk a tankönyvválasztásnál az alábbi szempontokat érvényesíteni.

Véleményünk szerint a jó tankönyv

- szakmai kritériuma a hitelesség
- épít – az életkori sajátosságok, valamint a tantervi célok és fejlesztési követelmények maximális figyelembevételével – az olvasáskutatás, az irodalomtudomány, a nyelvtudomány, az anyanyelv- és irodalompedagógia, az általános pedagógia, a didaktika és a pszichológia, ezen belül a fejlődéslélektan legújabb eredményeire
- tanulható és a tanítható
- a tananyag feldolgozásában elsősorban az induktív, a heurisztikus és a kooperatív tanulásra épülő módszereket részesíti előnyben
- jó tematikus tagoltságú
- sajátossága, hogy benne a szöveges közléseknek, az idézett forrásoknak, a képanyagnak van felhívó jellege, művelődéstörténeti, tudományos, esztétikai értéke, a képzet-társításokat megindítani képes érzelmi és gondolati ereje.
- képességfejlesztő, ösztönzi az önálló tanulói ismeretszerzés tankönyvön belüli (pl. fogalomtár, névtár, különböző táblázatos összegzések, ábrák) és tankönyvön kívüli formáit
- sokféle feladatot tartalmaz
- folyamatos lehetőséget kínál a beszédművelésre, a szóbeli és írásbeli kommunikációs készség, az önálló ismeretszerzés fejlesztésére
- utasításszövegei nyelvileg, helyesírási szempontból kifogástalanok

4. Tantárgyi struktúra és óraszámok

Tan- tárgyak	9kny évfolyam	9. év- folyam	10. év- folyam	11. év- folyam, középszintű érettségire felkészítő	11. év- folyam, emelt szintű érettségire felkészítő	12. év- folyam, középszintű érettségire felkészítő	12. év- folyam, emelt szintű érettségire felkészítő
Magyar nyelv	1	1	1	1	2	1	2
Magyar irodalom	2	2	3	3	4	3	4

5. A tanterv – magyar nyelv

A tanterv a kerettanterv alapján készült. Az óraszámok 80%-át a kerettantervben meghatározott törzsanyag tanítására kell fordítani. Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy a törzsanyag elsajátításához tanulóinak az órakeret akár 100%-ára szüksége van, rendelkezhet ezekkel az órákkal. Ha elegendő a törzsanyag elsajátításához az órák 80%-a, akkor az órakeret fennmaradó 20%-át szabadon választott témák feldolgozására fordíthatja a szaktanár, melyek kiválasztásába bevonhatja a tanulóit. A választást segítő javaslatokat a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett szintén a kerettanterv tartalmazza.

5.1 A magyar nyelv tantárgy céljai

A magyar nyelvi tanulmányok célja a tanulók szövegértési technikáinak, szókincsének, befogadói érzékenységének, fogalomértésének és fogalomhasználatának bővítése, fejlesztése. Kiemelt cél az anyanyelvű írásbeliség normáinak alkalmazása, olvasható írás, biztos, probléma-érzékeny helyesírás elérése. Elvárt az olvasási és szövegértési képességek folyamatos differenciálása és mélyítése; az értő hangos és néma olvasás, amely magában foglalja a különféle nyelvi szintek jelenségeinek felismerését, azonosítását, a megértés szóbeli és írásbeli alkalmazását az elemi feladatmegoldástól a beszélgetésen át az önálló írásműig.

Az anyanyelvi képzés kiemelt területe különféle hosszúságú, bonyolultságú, műfajú, rendeltetésű (pl. szépirodalmi, dokumentum- és ismeretterjesztő) különféle hordozókon közzétett szövegek olvasása, illetve megértésének, értelmezésének fejlesztése. A szövegalkotási képesség fejlesztésével összefüggő, azt megelőző, illetve kísérő feladat az önálló jegyzet és vázlatkészí-

tés fejlesztése, az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját vélemény megfogalmaztatása szóban és írásban.

Cél a kulturált nyelvi magatartás kialakítása, az önkifejezéshez és a társas-társadalmi párbeszédhez szükséges szóbeli nyelvi képességek fejlesztése, a beszédpartnerekhez alkalmazkodó, a beszédhelyzetnek megfelelő nyelvi magatartás kialakítása, a hangzó szövegek verbális és nem verbális kódjainak megértése és értelmezése, a hangzó szöveg különféle kommunikációs helyzetekben, beszédszándékokkal és célokkal, a beszédpartnerek kommunikációs szándékának, nem nyelvi jeleinek felismerése, azonosítása.

Feladat a mai magyar nyelv árnyalt és igényes használatához szükséges nyelvi, nyelvtani ismeret továbbépítése, fejlesztése; felkészítés a nyelvtani ismeretek önálló alkalmazására. Cél kézikönyvhasználat mellett a biztos helyesírású szövegek önálló megírása. A nyelvi tudatosság fejlesztésének része, hogy a tanuló képessé váljon szövegformálási, szövegszerkesztési és helyesírási problémák megnevezésére a hibák önálló javítására.

A magyar nyelvi fejlesztés feladata szakmai-tudományos, publicisztikai, közéleti, szépirodalmi szövegek földolgozása, stilisztikai és szövegtani ismeretek alkalmazása. E tevékenységekhez járul a szöveg vizuális összetevőinek értelmezése különféle digitális, informatikai alapú műfajokban.

A szövegértés fejlesztése során a diáknak el kell jutnia oda, hogy kritikai és kreatív olvasással képes szakmai-tudományos, publicisztikai – írott, audiovizuális, digitális környezetben megjelenő – szövegek, metaforikus, metonimikus jelentésének feltárására, értelmezésére, manipulációs szándékok, technikák felfedezésére, szépirodalmi, szakmai, publicisztikai szóbeli és írásos szövegek értékelésében a szerkezeti és stiláris egység, a vizuális megformáltság, a kifejtettség és információs gazdagság fölismerésére, értékelésére.

A diákonak meg kell ismerni a hivatalos írásművek (meghatalmazás, elismervény, jegyzőkönyv, szakmai önéletrajz) jellemzőit, és képessé kell válniuk önálló (kézi és digitális) szövegalkotásra e műfajokban.

Fontos cél a digitális kompetencia fejlesztése is, az IKT-eszközök tudatos és kreatív alkalmazása. A digitális világ bővülésével a diákokra hatalmas információ-mennyiség zúdul. Meg kell tanulniuk kiválasztani a fontos, értékes adatokat és ismereteket, azt is, hogy ezen adatokat és információkat etikusan és kritikusan használják, építsék be tudásukba.

A magyar nyelvi képzés célja a 11-12. évfolyamon a szövegelemzési jártasság fokozatos bővítése a tanult szövegtani, jelentéstani, stilisztikai, retorikai ismeretekkel; a kritikai érzék továbbfejlesztése különféle műfajú és témájú és megjelenésű (pl. multimédiás-digitális, audiovizuális) szövegek értelmezésében, szerkezeti és stiláris minőségének értékelésében, saját szövegek alkotásában.

A nyelvi képzés életszerű, gyakorlati tudásösszetevője a kommunikációs zavarok felfedezése, értelmezése, kezelési módok keresése.

A nyelvi magatartás és az általános nyelvi kultúra részeként cél a retorikai tudás növelése, ennek keretében néhány klasszikus és mai szónoki beszéd, értekezés műfaji jellemzőinek megfigyelése (szerkesztésmód, nyelvi kifejezésmód, retorikai eszközök használata); az érvelés technikájának megismerése és alkalmazása: érvek, ellenérvek felsorakoztatása. Mind a problémamegoldó gondolkodást, mind a kreativitást növeli, ha a tanuló ismeri a deduktív vagy induktív érvelést, a cáfolat módszereit; képes szónoklatnak, alkalmi beszédnek vagy ezek egyes részleteinek önálló kidolgozására. Retorikai tudását megfelelően képes használni a tanulásban és a társadalmi nyilvánosságban.

Elvárt a 12. tanév végére a kellő tájékozottság a magyar nyelv rokonságáról, típusáról, helyéről a világ nyelvei között, továbbá a legfontosabb nyelvemlékeink (A *Tihanyi apátság alapítólevele*, *Halotti beszéd*, *Ómagyar Mária-síralom*) megismerése.

A nyelvtörténeti és leíró nyelvtani ismeretek birtokában a cél, hogy a gimnáziumi évek végére a tanuló kész legyen felelős magatartásra a magyar nyelv értékeinek őrzésében. A ma-

gyar nyelv rendszeréről, a beszédnek a társadalomban és az egyén életében betöltött szerepéről tanultak áttekintésével fölkészül az érettségire és a továbbtanulásra.

5.2 Magyar nyelv tananyagtartalma a 9. kny. évfolyam számára

Magyar nyelv 9. kny évfolyam Éves óraszám: 36			
Törzsanyag: az óraszám 80%-ra	Ajánlott tananyag az óraszám 20%-ra	Emelt szint	Fogalmak
I. A szöveg fogalma; szövegértés Órakeret: 15 óra			
Törzsanyag: az óraszám 80%-ra	Ajánlott tananyag az óraszám 20%-ra	Emelt szint	Fogalmak
A szöveg fogalma. A szövegösszefüggés, a beszédhelyzet.	A szöveg és a szöveget kiegészítő, nem szövegszerű elemek (kép, ábra, táblázat, tipográfia) kapcsolata		szöveg, beszédhelyzet, szövegösszefüggés
A szöveg jellemzőinek megfigyelése. A címzett szerepe a szöveg megalkotottságában.		A szöveg jellemzőinek rendszerezése.	
Szövegértelmezés: a szövegértés és szövegfeldolgozás technikája, olvasási típusok és stratégiák. Szövegértési gyakorlatok.			
A téma értelmezése mindennapi, ismeretterjesztő, és szépirodalmi szövegekben.		A téma értelmezése tudományos szövegekben. A szöveg és nem szövegszerű elemek kapcsolata.	

A szöveg szerkezete és jelentése – elméletben és gyakorlatban. Szöveg méret és megjelenés. A szöveg és mondat viszonya.		Elsődleges és mögöttes jelentés, téma- réma, topik, fókusz, szövegmondat. Nyelv- tani tényezők a szöveg jelentésének megte- remtésében.	cím, kulcsszó, téma, témaháló- zat, mondat, tételmondat, szövegmondat, fókuszmondat, bekezdés, tömb, szakasz, fejezet, szövegkohézió
--	--	--	---

II. Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció

Ajánlott óraszám: 15

Törzsanyag: az óra- szám 80%-ra	Ajánlott tananyag az óraszám 20%-ra	Emelt szint	Fogalmak
A kommunikáció fo- galma, tényezői és funkciói. Kommuni- káció beszédhelyzetek elemzésével.	A formális és informális beszédhelyzetekben való viselkedés Megszólítások, magázó- dás, tegeződés, a kap- csolattartás formái A gesztusok és viselkedés, gesztusok és kultúrkö- rök A médiafüggőség, a vir- tuális valóság veszé- lyei A reklámok hatása nyelv- használatunkra Az internet mint hiteles adatforrás; plágium; adatvédelem	Kommunikáció fo- lyamata, tényezői, célja és funkciója. A kommunikáció univerzális jellege – példák különbö- ző kultúrák jel- rendszereinek elté- réseire. Példák nyelvi és nem nyelvi kommuni- kációs normák el- térésére kultúrán- ként. A kommuni- káció fogalmának interdiszciplináris jellegére. A nyelv működése, nyelvhasználat külön- böző kontextusokban. Együttműködési el- vek. Közvetlen, írott és elektronikus kom- munikáció különbsé- gei.	verbális és nem verbális- kommuniká- ció, beszéd- helyzet, zaj, csatorna, feladó, vevő, kód, üzenet, referenciális, fatikus, emo- tív, konatív, metanyelvi, poétikai funkciók beszédaktus, kontextus
A személyközi kom- munikáció. A nyelv szerepe a kommuni- kációban. A sikeres nyelvhasználat gya- korlata: beszédaktu- sok, együttműködés, udvariasság. Kommu- nikációs zavar, mani-			

puláció, elvárás, megfelelés.			
A nem nyelvi jelek, vizuális kommunikáció.		Vizuális és nyelvi jel, illetve kommunikáció.	gesztus, mimika, térköz, tekintet, megjelenés, test- és fejtartás, csend, emblémák
A kommunikáció működése: szóbeli és írásbeli kommunikáció. Szövegfajták tartalmi és formai jellemzőinek kapcsolata a kommunikációs folyamattal – példák.			párbeszéd, történetmondás, levél, üzenet, feljegyzés, köszönés, megszólítás, udvariassági formák
A tömegkommunikáció fogalma, típusai és funkciói. A főbb médiumfajok. Tény- és véleményközlés – ezek megkülönböztetése. Tömegkommunikációs üzenetek céljának/szándékának felismerése.		Tájékoztató- és véleményközlő műfajok csoportosítása.	hír és fajtái, információ, kommentár, cikk, interjú, riport, tudósítás, jegyzet, glossza, kritika stb.
A tömegkommunikáció hatása a gondolkodásra és a nyelvre. A reklámok funkciója, működése, hatása.		-	
A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, nyelvi és képi kifejezési formái, az új digitális nyelv. A		-	-
III. A nyelvi rendszer – Helyesírás			

Ajánlott óraszám: 6 óra			
Törzsanyag: az óraszám 80%-ra	Ajánlott tananyag az óraszám 20%-ra	Emelt szint	Fogalmak
A magyar helyesírás rendszerszerűsége. Helyesírási szótár, elektronikus szótárak az iskolai és hétköznapi szövegalkotásban.		A magyar helyesírás alapelvei. A helyesírás stilisztikai változatai.	szóelemzés, kiejtés, hagyomány, egyszerűsítés elve

5.3 A magyar nyelv tananyagtartalma a 9. évfolyam számára

Magyar nyelv, 9. évfolyam, évi 36 óra			
I. A nyelvi rendszer: a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek Ajánlott óraszám: 28 óra			
Törzsanyag: az óraszám 80%-ra	Ajánlott tananyag az óraszám 20%-ra	Emelt szint	Fogalmak
A nyelv mint jelrendszer	A jelnyelvek (pl.: a sikek jelelése)	A jelnyelvek.	
A nyelvi szintek	Fonémák más nyelvekben. A magyar fonémák összetevése a tanult idegen nyelvek fonémáival		
A magyar nyelv hangrendszere: magánhangzók és mássalhangzók rendszere.	A hangok hangulata, hangszimbolika A tőtípusok, illetve a toldalékok meghatározása, grammatikai funkcióik	A magyar hangok képzési, ejtési jellemzői. A magyar hangrendszer nyelvjárási eltéréseinek megfigyelése és néhány nyelvtörténelmi vonatkozása.	
Hangkapcsolódási szabályszerűségek típusai és helyesírása.	Néhány ismert szófaji rendszer bemutatása		hangrend, illeszkedés, hasonulás, illeszkedés, összeolvadás, nyúlás, rö-

	A szófajváltás, a többszófajúság		vidülés
A szavak felépítése, a szóelemek (szótő, képző, jel, rag)	Rendszermondat, szövegmondat	Morfémák szerepe, funkciója, kapcsolódási szabályaik.	morféma, szóalak, szótő, toldalék, lexéma, rag, jel, képző
A magyar nyelv szófaji rendszere: alapszófajok, mondat- szók és viszonszók	Mondatok elemzése szerkezeti rajzzal	Szófaji rendszerbe sorolás kritériumai, hagyománya. Szófajváltás, többszófajúság, átmeneti szófajok.	szófajok
A szószerkezetek (szintagmák): foglalma, típusai, mondatbeli viszonyaik, szerepük a mondat felépítésében. Mondatrészek foglalma, fajtái, felismerése, szerepük a mondat felépítésében: az alany, az állítmány, a tárgy, a határozók, a jelzők	A szinteződés, tömbösödés a mondatban	A vonzat.	szintagma
A mondat fogalma és csoportosítási szempontjai			
Az egyszerű mondatok felismerése, elemzése szerkezeti vázlat-tal.		Egyszerű mondatok típusainak felismerése. Rendszermondat, szövegmondat.	
Az összetett mondatok felismerése, és elemzése szerkezeti vázzal.		Összetett mondatok típusainak felismerése. Szinteződés, tömbösödés a mondatban. Mondatvariánsok közötti különbségek értelmezése.	

Az alárendelő össze- tett mondatok			
A mellérendelő össze- tett mondatok			
A többszörösen össze- tett mondatok. A he- lyes mondatszerkesz- tés a gyakorlatban.			
II. A szöveg típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szö- vegalkotás			
Ajánlott óraszám: 8 óra			
Törzsanyag: az óra- szám 80%-ra	Ajánlott tananyag az óraszám 20%-ra	Emelt szint	Fogalmak
A szövegkohézió (li- néáris és globális)	Szövegsemantika	Nyelvtani tényezők a szöveg jelentésének megteremtésében: kötőszó, névmás, név- elő, határozószó, elő- re- és visszautalás, egyeztetés.	
A szöveg kifejtettsége		Szövegpragmatika (szövegvilág, néző- pont, fogalmi séma, tudáskeret, forgató- könyv)	
	Szöveg és vizualitás: kép- versek, konkrét költészet		
	Intertextualitás: a szöve- gek transzformációi (pl. mém)		

5.4 A magyar nyelv tananyagtartalma a 10. évfolyam számára

Magyar nyelv 10. évfolyam évi 36 óra

I. A szöveg típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás

Ajánlott óraszám: 18 óra

Törzsanyag: az óraszám 80%-ra	Ajánlott tananyag az óraszám 20%-ra	Emelt szint	Fogalmak
Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati szintek szerint. A legjellegzetesebb közlésmódok: társalgási és írott monologikus szövegek.		Szövegtípusok: monologikus, dialogikus, polilogikus, beszélt, írott, spontán tervezett. Közlésmódok: elbeszélő, leíró, érvelő	
A legjellegzetesebb szövegtípusok, szövegfajták műfajok nyelvhasználati szintek szerint. Digitális, hagyományos, folyamatos és nem folyamatos szövegek. Nyelvhasználat szerinti szövegtípusok: mindennapi, közéleti, hivatalos, tudományos, publicisztikai, szépirodalmi.		Ismeretterjesztő, szépirodalmi és egyszerűbb tudományos szövegek elemzése.	
Az esszé műfaji jellemzői.		Érvelő esszék írása.	
A továbbtanuláshoz és a munka világához tartozó szövegek (a hivatalos levél típusai, önéletrajz, motivációs levél)			

Az intertextualitás fogalma és jelenségének értelmezése irodalmi és nem irodalmi művekben.		A szövegek transzformációi.	
A szóbeliség és írásbeliség hatása a szövegformálásra. A szóbeli és írott szövegek szerepe, eltérő jegyei.			
Szövegalkotás: tájékoztató, érvelő meggyőző, vitázó közlésformák néhány egyszerűbb műfajában.		Szövegalkotás: tájékoztató, érvelő meggyőző, vitázó közlésformák néhány összetett műfajában.	
A szövegfonetikai eszközök és az írásjelek szerepe és használata.			

II. Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stílusesszók, szóképek, alakzatok

Ajánlott órakeret: 12 óra

Törzsanyag: az óraszám 80%-ra	Ajánlott tananyag az óraszám 20%-ra	Emelt szint	Fogalmak
A stílus fogalma és hírértéke. A stílus és jelentés a mindennapi használatban, a szaknyelvben és szépirodalomban.			stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.); néhány gyakoribb szókép és alakzat köznyelvi és irodalmi példákban, jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály; denota-

			tív, konnotatív jelentés; metaforikus jelentés;
A stílus kifejező ereje			
Stílusrétegek: társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki és irodalmi stílus			stílusérték (alkalmi és állandó); stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi); stílushatás;
Stílusárnyalatok (pl.: neutrális, gúnyos, patetikus, népies, familiáris, költői, archaikus, bizalmas, közömbös, választékos). Egyszerű stílusjelenségek felismerése, magyarázata. Stílusérték: állandó és alkalmi. Stílushatás.	Mindennapi stilisztikánk: társadalmi elvárások és megnyilatkozásaink stílusa Stílusparódia Korstílusok, stílusirányzatok Az íráskép stilisztikai hatásai Egyéni szóalkotások stilisztikai hatása Összetett képrendszerek, képi hálózatok, jelképrendszerek	A szóhasználat nyelvtani, jelentésbeli, stílusris kötöttségei. Stílusparódia.	
Stílusréteg, stílusváltozat. Leggyakoribb stílusrétegek jellemzőinek felismerés, elemzése. A társalgási, tudományos, közéleti, hivatalos és publicisztikai stílus főbb jel-		Nem irodalmi és szépirodalmi szövegek stílusának összehasonlítása, stílushatásának komplex értékelése. A stílus és norma koronkénti változatai néhány példával.	

lemzői.			
A szójelentés. A nyelvi szintek alkalmi és állandó stílusértékének megfigyelése és alkalmazása. A szavak jelentésének szerkezete, jelentéselemek. Egyjelentésű, többjelentésű, azonosalakú szavak, szinonima, szópár, ellentétes jelentés, jelentésmező. Egynyelvű szótárak használata.		Hangalak és jelentés viszonya, jelentésmező. Motivált és motiválatlan szavak. Szójelentés változásai, szerepe a nyelvi szerkezetek kialakításában. A szórend hatása a jelentésváltozásokra, hatáselemzés.	motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó; egyjelentésű, többjelentésű szó, azonos alakú szó, rokon értelmű szó, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés
Stíluseszközök tudatos használata. A mondatstilisztikai eszközök (a verbális stílus, nominális stílus, a körmondat).			
Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés			
Szóképek (egyszerű; hasonlatból kinövő szóképek /metafora, szinesztézia/, érintkezésen nyugvó szóképek /metonímia, szinekdoché/, összetett szóképek /összetett költői kép, allegória, szimbólum/) – felismerésük és elemzésük. Metaforikus jelentés.		A szókészlet és írásképek stilisztikája. Szöveg és vizualitás: képvers, konkrét költészet. Egyéni szóalkotások stilisztikai hatásai. Összetett képrendszerek, képhálózatok, jelképrendszerek.	

Költői alakzatok (ismétlés, felcserélés, kihagyás) köznyelvi és irodalmi szövegekben.		Alakzatok típusainak ismerete.	
---	--	--------------------------------	--

5.5. A magyar nyelv tananyagtartalma a 11. évfolyam számára

Magyar nyelv 11. évfolyam, közép szinten évi 36 óra, emelt szinten 72 óra			
I. Retorika- a beszédfajták, a beszéd felépítése, az érvelés Ajánlott óraszám középszinten: 11 óra Ajánlott óraszám emelt szinten: 22 óra			
Törzsanyag: az óraszám 80%-ra	Ajánlott tananyag az óraszám 20%-ra	Emelt szint	Fogalmak
A retorika és kommunikáció, a retorika fogalma. A retorika, mint a meggyőzés művelete a gondolatközlésben.	Retorika az ókorban Retorika a középkorban	Retorika jelentősége és alkalmazása. Retorika, mint a szóolás tudománya. Néhány történeti és mai szónoki beszéd retorikai eszközei és esztétikai hatása.	retorika, szónoklat, a szónok feladata, a meggyőzés eszközei: érv és cáfolat; hagyományos és mai beszédfajták; a szónoklat részei, szerkezete, felépítése
A retorikai szövegek felépítése és elkészítésének lépései: az anyaggyűjtéstől a megszólalásig. A tanulók mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalás	Néhány történeti értékű és jelenkori szónoki beszéd retorikai eszközei és esztétikai hatása A szójáték és a retorika	Szójáték és retorika. A szemléltetés módjai (bemutatás, prezentáció). A hivatalos hozzászólás, felszólalás.	

sok felépítése. Az állásinterjú.			
A szóközi beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzőik			
Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok. Az érvelés műfajai: tétel, bizonyítás, cáfolat, érv és ellenérv. A legfőbb érvelési hibák.		A hatásos meggyőzés nyelvi és nem nyelvi kifejező eszközei.	
Az érvelés módszere: logikája, technikája, az érvek elrendezése.		A cáfolat módszerei.	
A retorikai szövegek kifejezőeszközei	Digitális eszközök, grafikus szerkesztők használata a retorikai szövegek alkotásában. Az előadás szemléltetésének módjai (bemutatás, prezentáció).	A szónok tulajdonságai, feladatai.	
A kulturált vita szabályai			
A befolyásolás módszerei			
II. Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv Ajánlott óraszám közép szinten: 7 óra Ajánlott óraszám emelt szinten: 14 óra			
Törzsanyag: az óraszám 80%-ra	Ajánlott tananyag az óraszám 20%-ra	Emelt szint	Fogalmak

A nyelv működése a beszélgetés, társalgás során.	A pragmatika mint a nyelvre irányuló funkcionális nézőpont Kommunikáció és pragmatika	A nyelv működése és a nyelvhasználat különböző kontextusokban. Együttműködési elvek.	megnyilatkozás, társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás; beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció); deixis; együttműködési elv
A társalgás udvariassági formái			
A beszédaktus			
Az együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, viszony, mód)			
III. Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok. Szótárhasználat. Ajánlott óraszám közép szinten: 9 óra Ajánlott óraszám emelt szinten: 18 óra			
Törzsanyag: az óraszám 80%-ra	Ajánlott tananyag az óraszám 20%-ra	Emelt szint	Fogalmak
A nyelv és a beszéd, a nyelv, mint változó rendszer. A nyelv, mint jelrendszer. Jel, jelek, jelrendszerek a nyelvi és nem nyelvi közlésben.	A nyelv szerepe a világról formált tudásunkban, gondolkodásunk alakításában A nyelv szerepe a memória alakításában	A nyelvi jel sajátosságai. A jeltípusok.	Jel, nyelvi jel, jelrendszer, nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló), nyelvcsalád, kódok, korlátozott és kidolgozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv
A nyelv és gondolkodás, a nyelv és meg-		A nyelv szerepe a világról formált tudásunkban. Korlátozott	

ismerés		kódú nyelvek. Az emberiség információs forradalmi. A nyelv és kultúra viszonya.	
A beszéd, mint cselekvés			
A nyelvcsaládok és nyelvtípusok		Nyelvtipológia	agglutináló. izoláló, flektáló
IV. Digitális kommunikáció, szótárhasználat Ajánlott óraszám középszinten: 6 óra Ajánlott óraszám emelt szinten: 8 óra			
Törzsanyag: az óraszám 80%-ra	Ajánlott tananyag az óraszám 20%-ra	Emelt szint	Fogalmak
Digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, digilektus.		Az internet, mint hiteles adatforrás. Plágium	
Az információs társadalom hatása a nyelvhasználatra és a nyelvi érintkezésre (pl. szövegszerkesztés számítógéppel, kommunikáció az interneten, elektronikus levelezés). - Az új „szóbeliség” (chat) jelenségei és jellemzői.			
Digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos szövegek jellemzőinek ismerete. Digitális szemléltetés.		Az előadás szemléltetésének módjai (bemutatás, prezentáció) - Digitális eszközök, grafikus szerkesztők használata a retorikai szövegek alkotásában	
-Az internetes szövegek jellemzői, az írott és internetes szövegek		- Digitális formájú szövegek alkotása, multimédiás kiegészítések	

összehasonlítása, az eltérő és azonos jegek megfigyelése, megnevezése. - Az internetes adatkeresés, a különböző forrásokból származó adatok megbízhatóságának és használhatóságának kérdései. - A különböző forrásból származó információk megadott szempontok szerint való összehasonlítása, megvitatása, kritikai következtetés levonása. A pontos és etikus hivatkozás. - Az elektronikus média hagyományos (rádió, televízió) és új közlésmódjai (pl. honlap, blog, vlog, közösségi platformok), az új közlésmódok társadalmi hatása.		tések használata. - Az írott és az elektronikus tömegkommunikáció szövegtípusait elkülönítő nyelvi és nem nyelvi tényezők. - Médiaközlések elemzése (pl. hír, kommentár, tudósítás, interjú, cikk, glossza, ismeretterjesztő szöveg): tartalmi, szerkezeti és szövegformálási kritériumai, nyelvhasználati, hatásbeli sajátosságai. - A hagyományos és az új elektronikus média publicisztikai és tájékoztató műfajai.	
---	--	--	--

5.6. A magyar nyelv tananyagtartalma a 12. évfolyam számára

Magyar nyelv 12. évfolyam, közép szinten évi 32, emelt szinten évi 64 óra			
I. A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma Ajánlott óraszám közép szinten: 8 óra Ajánlott óraszám emelt szinten: 16 óra			
Törzsanyag: az óraszám 80%-ra	Ajánlott tananyag az óraszám 20%-ra	Emelt szint	Fogalmak
Anyanyelvünk rétegződése I.- A köznyelvi változatok, a csoport-	Az adott nyelvjárási terület és a nyelvi norma eltérései	Az adott nyelvjárási terület és a nyelvi norma eltérései. Két-	nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés,

nyelvek és rétegnyelvek. Egynyelvű szótárak.		nyelvűség, kevert nyelvűség. Nyelvközösség és helyzete közötti összefüggés.	nyelvtörvény, nyelvi norma; nyelvváltozatok; vízszintes és függőleges tagolódás; nyelvjárássok, regionális köznyelv, tájszó; csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv; szleng, argó; kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség; nemzetiségi nyelvek
Anyanyelvünk rétegződése II.- A nyelvjárássok és a nyelvi norma. Egynyelvű szótárak.			
Nyelvi identitás. Nyelvi sokszínűség és tolerancia. Nyelvünk helyzete a határon túl. Hazánkban élő nemzetiségek nyelvhasználata.			
Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelv-művelés, nyelvi norma. A nyelv-művelés néhány kérdése ma.		A nyelv-művelés szerepe az új nyelvi jelenségek értelmezésében.	
II. Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek Ajánlott óraszám közép szinten: 6 óra Ajánlott óraszám emelt szinten: 12 óra			

Törzsanyag: az óraszám 80%-ra	Ajánlott tananyag az óraszám 20%-ra	Emelt szint	Fogalmak
A magyar nyelv rokonságának hipotézisei	A 19. század versengő elméletei, az utóbbi évtizedek törekvései a származási modellek felülvizsgálatára („család” és „fa” metaforák kritikája, újabb régészeti és genetikai adatok, stb.) A nyelvhasználat korszerű formái Nyelvi változások a Neumann-galaxisban	A 19. század versengő elméletei, az utóbbi évtizedek törekvései a származási modellek felülvizsgálatára	nyelvrokonság, nyelvcsalád; uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság; ősmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor; nyelvemlék; ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó; nyelvújítás, ortológus, neológus; szinkrón és diakrón nyelvszemlélet
A magyar nyelvtörténet korszakai.		Nyelvtörténeti korszakok jellemzői, változásai példákkal a hangrendszerből és a nyelvtani rendszerből. Anyagi és szellemi műveltség megjelenése a szókincsben. Nyelvtörténeti kézikönyvek. Szövegek a régi magyar irodalomból- nyelvtörténeti bemutatás.	
Nyelvemlékek			
Változás és állandóság a nyelvben. A szókészlet változása a		Szinkrón és diakrón nyelvszemlélet. Összehasonlító nyelv-	

magyar nyelv történetében. A szókészlet rétegei: ősi, belső keletkezésű, jövevényszó, nemzetközi szó, idegen szó.		szet. A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai.	
Nyelvújítás			
III. Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés Ajánlott óraszám közép szinten: 15 óra Ajánlott óraszám emelt szinten: 30 óra			

6. Tanterv – Magyar irodalom

A tanterv a kerettanterv alapján készült. Az óraszámok 80%-át a kerettantervben meghatározott törzsanyag tanítására kell fordítani. Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy a törzsanyag elsajátításához tanulóinak az órakeret akár 100%-ára szüksége van, rendelkezhet ezekkel az órákkal. Ha elegendő a törzsanyag elsajátításához az órák 80%-a, akkor az órakeret fennmaradó 20%-át szabadon választott témák feldolgozására fordíthatja a szaktanár, melyek kiválasztásába bevonhatja a tanulóit. A választást segítő javaslatokat a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett szintén a kerettanterv tartalmazza.

6.1. A magyar irodalom tantárgy céljai

A magyar irodalom tantárgy célja, hogy a diákok tanulmányaik alatt ismerjék meg az európai és magyar irodalom korszakait, fontosabb alkotóit, irodalmunk történetét, az európai irodalom korszakváltást hozó nagy szakaszait, alkotásait. A magyar irodalom kiemelkedő jelentőségű műveit tanári irányítással, majd önállóan értelmezzék, elemezzék. Az irodalmi művek elemzése segíti az összetett gondolkodási műveletek kialakítását: elvonatkoztatás, jelentéssíkok elkülönítése, elemzés, szintetizálás. Az irodalmi művek befogadása által fejlődnek a tanulók szövegértése, szépérzéke, alakuljon ki az irodalomról szóló laikus szaknyelvük.

Célja a tantárgynak, hogy a könyv nélkül megtanulandó művek segítségével fejlődjenek a tanulók memóriája, előadókészsége. A memorizálás tartós bevésést jelent, mely egyszerűre gazdagítja ismereteiket és jelent bármikor előhívható tudást.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyak nemzetünk gondolkodástörténeti, művészeti hagyományának egy meghatározó szeletét ismertetik meg a tanulókkal. Ezért kiemelten fontos cél, hogy a tanulók számára ez felfedezés, intellektuális és emocionális élmény legyen, olyan hatás, mely gazdagítja műveltségüket, és bevonja őket kulturális örökségünkbe. Az irodalomoktatás a fejlett érzelmi intelligencia kialakításának egyik legfontosabb eszköze.

Cél továbbá, hogy az iskolai tanulmányok végére a már fiatal felnőttek készen álljanak ismereteik, műveltségük, elsajátított készségeik révén arra, hogy bekapcsolódjanak a munka világába, továbbtanuljanak, művelt, nemzetünk iránt elkötelezett emberekké váljanak. Olyan személyiségekké, akik tudatos kultúrabefogadók, műértők lesznek, képesek az értelmező gondolkodásra, az önreflexióra. A szépirodalmi és gyakorlati szövegek, drámajátékok, helyzetgyakorlatok segítenek a saját nézőpont kialakításában és más nézőpontok megértésében, a problémamegoldás fejlesztésében, valamint az empátia kialakításában.

Az irodalomoktatás a fejlett érzelmi intelligencia kialakításának egyik legfontosabb eszköze. Az európai és azon belül a magyar kultúra nagy történeteinek, szövegeinek megismerése lehetővé teszi a közösség erkölcsi értékeinek átadását, valamint társadalmi, etikai, lélektani kérdések értelmezését.

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK 9kny-10. évfolyam

Homérosz: Odüsszeia (részletek)
Szophoklész: Antigóné
Biblia (részletek az Ószövetségből és az Újszövetségből.
Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)
François Villon: A nagy testamentum (részletek)
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella
William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)
Molière: A fősvény vagy Tartuffe
Katona József: Bánk bán
Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde
Petőfi Sándor: A helység kalapácsa (részlet)
Jókai Mór: A huszti beteglátogatók (novella)
Jókai Mór: Az arany ember

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK 11-12. évfolyam

Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)
Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaothton) vagy Anton Pavlovics Csehov: A sirály vagy Ványa bácsi
Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála
Samuel B. Beckett: Godot-ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus
Arany János: Toldi estéje
Madách Imre: Az ember tragédiája
Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma
Herczeg Ferenc: Az élet kapuja
Babits Mihály: Jónás könyve, Jónás imája

Móricz Zsigmond: Úri muri, Tragédia
Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet!
Örkény István: Tóték
Szabó Magda: Az ajtó

MEMORITEREK 9kny-10.

Homérosz: Odüsszeia (részlet)
Anakreón: Gyűlölöm azt...
Catullus: Gyűlölök és szeretek
Halotti beszéd és könyörgés (részlet)
Ómagyar Mária-siralom (részlet)
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete
Balassi Bálint: Egy katonaének (részlet)
Balassi Bálint: Adj már csendességet... (részlet)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem (az általános iskolai memoriter felújítása)
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Berzsenyi Dániel: A közelítő tél (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem (1. versszak)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (az általános iskolai memoriter felújítása)
Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke (részlet)
Vörösmarty Mihály: Szózat (az általános iskolai memoriter felújítása)
Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban (részlet)
Vörösmarty Mihály: Előszó (részlet)
Petőfi Sándor: A bánat? egy nagy ocean...
Petőfi Sándor: Fa leszek, ha...
Petőfi Sándor: A XIX. század költői (részlet)

MEMORITEREK 11-12. évfolyam

Arany János: Toldi estéje (I. 1., VI. 28. versszak)
Arany János: egy szabadon választott ballada a nagykorúsi korszakból
Arany János: Epilógus (részlet)
Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...
Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában
Babits Mihály: A lírikus epilógja (részlet)
Babits Mihály: Jónás imája
Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség (részlet)
József Attila: Reménytelenül (Lassan, tűnődve) (részlet)
József Attila Óda (részlet)
Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén
Reményik Sándor: Halotti vers a hulló leveleknek (részlet)
Radnóti Miklós: Hetedik ecloga (részlet)
Áprily Lajos: Március (részlet)
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet

A helyi tanterv irodalomból sárga színű kiemeléssel tartalmazza a szóbeli érettségi témaköröket, kötelezőket és választhatókat egyaránt.

6.2. A magyar irodalom tananyagtartalma a 9. kny. évfolyam számára

I. Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalomba Ajánlott óraszám: 8 óra		
Törzsanyag az óraszám 80%-ra	Ajánlott művek, alkotók/Emelt szint	Fogalmak
A) Az irodalom és hatása		

Karinthy Frigyes: A cirkusz	Örkény István: Ballada a költészet hatalmáról II. János Pál pápa levele a művészeknek (részletek)	művészet, szépirodalom, szórakoztató irodalom, irodalmi kommunikáció; szerző, alkotó, terjesztő, másoló, előadó, befogadó; befogadás, értelmezés, műnem, epika, líra, dráma, műfaj, monda, elbeszélés, regény, elbeszélő költemény, dal, himnusz, óda, elégia, metafora, hasonlat, költői megformáltság, történet, elbeszélés, lírai én, narrátor, beszélő, dialógus, monológ, elbeszélés, leírás, függő beszéd, szabad-függő beszéd
B) Szerzők, művek párbeszéde		
Aiszóposz: A tücsök és a hangya Hajnóczy Péter: A hangya és a tücsök Romhányi József: Tücsökdal		
C) Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei		
Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes-történetek (részletek)	Irodalom és film Agatha Christie: Tíz kicsi néger	
D) Műnemi-műfaji rendszer		
II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia, Ajánlott óraszám: 16 óra		
A) Az ősi magyar hitvilág		
Hoppál Mihály: Sámánok. Lelkek és jelképek (részletek)	Diószegi Vilmos: Az ősi magyarok hitvilága (Világfa)	
Irodalom és mozgó-	Anonymus: Gesta Hungarorum (ford.: Pais De-	szóbeliség, írásbeliség, sámánizmus, regös, mágus, jokulátor,

kép: Jankovics Marcell: Ének a csodaszarvasról (részlet) Legismertebb magyar mítoszok, mondák	zső) (részletek) Jankovics Marcell: Az égig érő fa (részlet)	táltos, világfa, antikvitás, mítosz, mitológia eredetmítosz, archaikus világ, archetípus
B. A görög mitológia		
A világ születése; istenek születése és harca; istenek nemzedékei, világkorszakok; az ember teremtése Az olimposzi istenek A görög mitológia híres történetei (Hermész, Dionüszosz, Héraklész tettei, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és Ariadné, a Minótauros)	További görög mítoszok: Hésziódosz: Istenek születése (részletek) Hésziódosz: Munkák és napok (részletek) A görög mitológia motívumainak, alakjainak megjelenése későbbi korszak irodalmában	
B) Egyéb teremtmények, más népek mitológiája		
Babiloni teremtmények (részlet)		
III. A görög irodalom Ajánlott óraszám: 22 óra		
A) Az epika születése		
Homérosz: Íliász vagy Odüsszeia (részletek)		eposz, eposzi konvenciók: pro- pozíció, invokáció, enumeráció, in medias res, deus ex machina, hexameter; dal, elégia, epig- ramma, himnusz, időmértékes verselés fogalmai, toposz, tragé- dia, komédia, dialógus, mono- lóg, hármas egység, akció, dik- ció, drámai szerkezet, expozíció, konfliktus, tetőpont, megoldás,

		kar, katarzis
Alkaiosz: Az állam hajója	Szemelvények az antik görög lírából	
Alkaiosz: Bordal		
Szapphó: Aphroditéhez		
Szapphó: Édesanyám! Nem perdül a rokka		
Anakreón: Töredék a halálról		
Anakreón: Gyűlölöm		
Színház- és drámatörténet: Szophoklész: Antigoné	Szophoklész: Oidipusz király Arisztophanész: Lüsizisztraté	
IV. A római irodalom Ajánlott óraszám: 6 óra		
Catullus: Gyűlölök és szeretek	Catullus: Éljünk, Lesbia	imitáció, dal, óda, elégia ekloga, episztola, strófaszerkezet, horátiusi alapelvek, ars poetica
A) Augustus kora		
Vergilius: Aeneis (Első ének, 1-7.sor)	Vergilius: IV. ecloga Horatius: Leuconoénak Horatius: Licinius Murenához	
Vergilius: IX. ecloga		
Horatius: Thaliarchushoz		
Ovidius: Átváltozások		
Pygmalion		

6.3. A magyar irodalom tananyagtartalma a 9. évfolyam számára

Irodalom 9. évfolyam		
Éves óraszám: 72 óra		
I. A Biblia, mint kulturális kód		
Ajánlott óraszám: 15 óra		
Törzsanyag az óraszám 80%-ra	Ajánlott művek, alkotók/Emelt szint	Fogalmak
Mózes első könyvéből részletek :	Szemelvények az Ószövetségből	
• Teremtéstörténet	Az Ószövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban	
• József		
Mózes második könyvéből részletek:		
• Kivonulás Egyiptomból (részletek), a Tízparancsolat		
a) Tanító könyvek		
• Zsoltárok könyve (23., 42.)		
	Az Ószövetség és a film Ridley Scott: Exodus vagy Roger Young: Mózes (vagy más Ószövetség-feldolgozás)	Biblia, Ószövetség, Újszövetség, Héber Biblia, zsidó vallás, kánon, kanonizáció, teremtéstörténet, pusztulástörténet, Tóra, Genesis, Exodus, zsoltár, próféta, kereszténység, evangélium, szinoptikusok, napkeleti bölcsék, apostol, példabeszéd, passió, kálvária, apokalipszis
	Az Ószövetség és a képzőművészet (pl.: Michelangelo Buonarrotti, Pieter Bruegel, William	

	Blake, Modigliani képei)	
Máté evangéliumából részletek:	Szemelvények az Újszövetségből	
Jézus Krisztus születése, megkeresztelése	Az Újszövetség motívumainak megjelenése későbbi korok irodalmi alkotásaiban	
Jézus Krisztus tanításai: Hegyi beszéd, A magvető példázata	Karinthy: Barabbás	
Passió-történet	Az Újszövetség és a film	
Jézus feltámadása		
Lukács evangéliumából (részletek):	Franco Zeffirelli: A Názáreti Jézus vagy Catharine Hardwicke: A születés (vagy más Újszövetség-feldolgozás)	
Az irgalmas szamaritánus	Az Újszövetség és a képzőművészet	
A tékozló fiú	(pl.: M.S. mester, Michelangelo Buonarroti, Tintoretto, Albrecht Dürer, Caravaggio, Munkácsy Mihály)	
Pál apostol Szeretethimnusa		
II. A középkor irodalma Ajánlott óraszám: 16 óra		
a) Epika:	Umberto Eco: A rózsza neve Szent Erzsébet legendája (részlet) Szent Margit legendája (részlet) Szent Gellért püspök	középkor, korstílus, művelődéstörténet, romanika, gótika, patrisztika, skolasztika, katedrális, vallomás, legenda, rím, egyházi kultúra, lovagi kultúra, trubadúr, moralitás, vágáns költészet, nyelvemlék, szövegemlék, gesta, krónika, intelem, kódex, prédikáció, Pokol, Purgatórium, Paradicsom, emberiségköltemény, allegória, szimbólum, tercina, balladafor-

	legendája (részlet)	ma, rondó, rím, oktáva, testamentum, haláltánc, oximoron
Szent Ágoston: Val-lomások (részlet)	Tommaso da Celano: Ének az utolsó ítéletről	
Halotti beszéd és könyörgés		
b) Líra		
Jacopone da Todi: Himnusz a fájdalmas anyáról		
Ómagyar Mária-siralom		
A) Lovagi és udvari irodalom		
a) Epika		
Anonymus: Gesta Hungarorum (részlet)	Kálti Márk: Képes krónika (részlet)	
	Irodalom és film	
	Terry Jones és Terry Gilliam: Gyalog galopp	
b) Líra		
Walter von der Vogelweide: A hársfaágak csendes árnyán	Walter von der Vogelweide: Ó, jaj, hogy eltűnt minden	
B) Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)	Irodalom és képzőművészet	
	Dante: Pokol Gustave Doré illusztrációi, Auguste Rodin munkái	

C) A középkor világi irodalma		
vágánsköltészet	Irodalom és zene	
Carmina Burana (részlet)	Carl Orff: Carmina Burana	
François Villon: A nagy testamentum (részletek)	Irodalom és színház Szakácsi Sándor – Őze Áron: A cella	
a) Líra	Petrarca: Dalos- könyv (részletek) Az életút, az életmű legjelentősebb té- nyei. - Kronológiai és topográfiai tájé- kozottság, a szerző- jellegzetes regioná- lis, kulturális kötő- dései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szel- lemi kötődések, vi- lágirodalmi párhu- zamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A mű- vek hatása, fogadta- tása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi- kulturális hagyo- mányban. - Különfé- le megközelítések, interpretációk. - Mű-	reneszánsz, humanizmus, reformá- ció, szonett, novella, novellafüzér, anekdota, búcsúvers
Petrarca: Pó, földi kérgem		
Portré: Janus Pan- nonius		
- Az életmű néhány - A világlátás és a kifeje- zés mód sajátosságai		
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete		
Janus Pannonius: Egy dunántúli man- dulafáról		

	faji, kifejezésmódbeli, tematikai sajátosságok a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben is. Janus Pannonius: Galeotto Marzióhoz Janus Pannonius: Búcsú Váradtól Janus Pannonius: Mars istenhez békességért Janus Pannonius: A saját lelkéhez	
b) Epika		
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella	Boccaccio: Dekameron (részletek)	
III. A reneszánsz irodalma Ajánlott óraszám: 22 óra		
A) A reformáció vallásos és világi irodalma, az anyanyelvű kultúra születése	Irodalom és film Eric Till: Luther (részlet)	bibliafordítás, zsoltárfordítás, vitairat, vitadráma, jeremiád, fabula, dallamvers, szövegvers, mese, példázat, históriás ének, széphistória, lovagregény-paródia
a) Bibliafordítások Károli Gáspár Szent Biblia fordítása (részlet)	Reményik Sándor: A fordító Sylvester János: Újtestamentum fordítása (ajánló vers)	
b) Zsoltárfordítások Szenczi Molnár Albert: 42. zsoltár		

c) Heltai Gáspár: Száz fabula (részletek)	Irodalom és film Richly Zsolt: Heltai Gáspár mesél (rajz- filmek) (részlet)	
a) Históriai énekek	Szemelvények a ma- gyar reformáció iro- dalmából	
Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról (részlet)		
b) Széphistóriák Gyergyai (Gergei) Albert: História egy Árgirus nevű király- firól és egy tündér szűz leányról (rész- letek)		
	A regény születése Miguel Cervantes Saavedra: Don Quijote (részletek)	
Balassi Bálint - Az életmű néhány - A világlátás és a kifeje- zés mód sajátosságai Egy katonaének	További Balassi- versek További Shakespeare- szonettek	Balassi-strófa, Balassa-kódex, há- rompilléres versszerkezet, katona- ének, szonett
Balassi Bálint: Borivóknak való		
Balassi Bálint: Adj már csen- dességet...		
Balassi Bálint: Hogy Júliára ta- lála		
a) William Shakespeare: LXXV. szonett		

William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi	Irodalom és film Franco Zeffirelli: Romeo és Júlia (vagy más feldolgozás)	blank verse, commedia dell'arte, hármasszínpad, a shakespeare-i dramaturgia, királydráma, bosszúdráma, lírai tragédia
	Irodalom és film Franco Zeffirelli: Hamlet (vagy más feldolgozás)	
IV. A barokk és rokokó irodalma Ajánlott óraszám: 10 óra		
a) Vitairatok, vallásos értekezések – a katolikus megújulás Pázmány Péter: Alvinczi Péter uramhoz írt öt szép levél (részlet)		barokk, katolikus megújulás (ellenreformáció), jezsuita, barokk eposz, barokk körmondat, pátosz, röpirat, fiktív levél, kuruc, labanc, bujdosóénekek, toborzó dal, kesergő, rokokó, emlékirat
b) Portré: Zrínyi Miklós és a barokk eposz - Az életmű néhány - A világlátás és a kifejezés mód sajátosságai		
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)		
c) Levél		
Mikes Kelemen - Az életmű néhány - A világlátás és a kifejezés mód sajátosságai	Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)	

Törökországi levelek (1., 37., 112.)		
d) Tudományos élet		
Apáczai Csere János: Magyar Encyclopaedia (részlet)	Apáczai Csere János: Az iskolák fellettel szükséges voltáról (részlet)	
A) A kuruc kor lírája: művek, műfajok		
Rákóczi-nóta		
Őszi harmat után		

6.4. A magyar irodalom tananyagtartalma a 10. évfolyam számára

Törzsanyag az óraszám 80%-ra	Ajánlott művek, alkotók/Emelet szint	Fogalmak
V. A felvilágosodás irodalma Ajánlott óraszám: 36 óra		
A) Az európai felvilágosodás		
Jonathan Swift: Gulliver utazásai (részletek)	Montesquieu: Perzsa levelek (részlet)	
Voltaire: Candide (részletek)	Jean-Jacques Rousseau: Értekezés az emberi egyenlőtlenség eredetéről és alapjairól (részlet) Jean-Jacques Rousseau: Emil (részlet) Johann Wolfgang von Goethe: Az ifjú Werther szenvedései	felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, enciklopédia, racionalizmus, empirizmus, utaztató regény, tézisregény, „sziget regény”, satíra, gúny, klasszicista dráma, normatív poétika, rezonőr, weimari klasszika, drámai költemény

	(részlet) Georg Wilhelm Friedrich Herder: Eszmék az emberiség történetének filozófiájáról és más írások (részlet)	
A francia klasszicista dráma		
Irodalom és színház Molière: A fősvény vagy Tartuffe	Irodalom és színház Jean Racine: Phaedra (részlet) Pierre Corneille: Cid (részlet) Nicolas Boileau-Despréaux: Ars poetica (részlet)	
Johann Wolfgang von Goethe: Faust I. (részletek)	Irodalom és színház A német későklasszicista, koraromantikus dráma Friedrich Schiller: Tell Vilmos vagy más Schiller-dráma	
Robert Burns: John Anderson	William Blake: A tigris	
Robert Burns: Falusi randevú	William Blake: A bárány	
	Johann Wolfgang von Goethe: A vándor éji dala Johann Wolfgang von Goethe: A Tündérkirály	
B) A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentaliz-		

mus		
a) Epika		
Csokonai Vitéz Mihály: - Az életmű néhány - A világlátás és a kifejezés mód sajátosságai Dorottya vagyis a dámák diadalma a fárságon (részletek)	Bessenyei György: Egy tudós társaság iránt való jámbor szándék (részlet) Kármán József: Fanni hagyományai (részletek) Kármán József: A nemzet csinosodása (részlet) Kazinczy Ferenc: Fogságom naplója (részletek)	vátesz, röpirat, komikus vagy víg-eposz, szentimentális levélregény, nyelvújítás, ortológusok, neológusok, stíluszintézis, piktúra, szentencia, anakreoni dalok, népies helyzetdal
b) Líra		
Kazinczy Ferenc: Tövises és virágok (részletek)	Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor	
Portré: Csokonai Vitéz Mihály	Csokonai Vitéz Mihály: Az én poézisom természete	
Csokonai Vitéz Mihály: Az estve	Csokonai Vitéz Mihály: A feredés	
Csokonai Vitéz Mihály: A boldogság	Csokonai Vitéz Mihály: Az anakreoni versek	
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem	Csokonai Vitéz Mihály: Jövendölés az első oskoláról a Somogyban	
Csokonai Vitéz Mihály: Szerlemdal a csikóbőrös kulacshoz	Csokonai Vitéz Mihály: A tihanyi Ekhóhoz Csokonai Vi-	

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez	téz Mihály: A vidám természetű poéta	
Csokonai Vitéz Mihály: A Magánosságához		
Portré: Berzsenyi Dániel - Az életmű néhány jellemzője. - A korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás.	- Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem	Kisfaludy Sándor: Himfy szerelmei (részlet)	
Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barát-némhoz	Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (II.) Berzsenyi Dániel: Horác Berzsenyi Dániel: Vitkovics Mihályhoz	nemzeti himnusz, értekezés, intelem, értékszembesítő és időszembesítő verstípus, nemzeti identitás, közösségi értékrend, költői öntudat, prófétai szerephelyzet
Berzsenyi Dániel: A	Berzsenyi Dániel:	

közelítő tél	Búcsúzás Kemenes- aljától	
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.)	Berzsenyi Dániel: Napóleonhoz	
Kisfaludy Károly: Mohács (részlet)		
Portré: Kölcsey Ferenc - Az életmű néhány jellem- zője. - A korstílus, a téma, a mű- faj, a kompozíció, a jellem- ző motívumok, jelentésréte- gek, világlátás.	Kisfaludy Károly: Szülőföldem szép határa! - Kronológiai és to- pográfiai tájékozott- ság, a szerző jelleg- zetes regionális, kul- turális kötődései, a pályakép főbb jel- lemzői. - A pálya- szakaszokat jellemző főbb témák, kérdés- feltevések. - A pá- lyaképre ható irány- zatok és szellemi kötődések, világiro- dalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, he- lye és hatása az iro- dalmi-kulturális ha- gyományban	
Kölcsey Ferenc: Himnusz		
Kölcsey Ferenc: Vanitatum vanitas		
Kölcsey Ferenc: Zrínyi dala		
Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke	Kölcsey Ferenc: Bordal Kölcsey Ferenc: Csolnakon	
C) Klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban		

a) Epika		
Kölcsey Ferenc: Nemzeti hagyományok (részletek)	Kölcsey Ferenc: Mohács (részlet)	
Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)		
b) Dráma: Katona József: Bánk bán	Irodalom és zene Erkel Ferenc: Bánk bán	
	Irodalom és tévéjáték Kisfaludy Károly: A kérők Bohák György: A kérők	
VI. A romantika irodalma Javasolt óraszám: 22 óra		
George Byron egy szabadon választott művéből részlet		
Sir Walter Scott: Ivanhoe (részlet)	Irodalom és film Richard Thorpe: Ivanhoe	
	Irodalom és film/tévéjáték Jane Austen: Büszkeség és balítélet Joe Wright/Simon Langton: Büszkeség és balítélet vagy: más Jane Austen-regény adaptációja	korstílus, romantika, verses regény, történelmi regény, felesleges ember

Edgar Allan Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság	Edgar Allan Poe: A kút és az inga Edgar Allan Poe: A fekete macska Edgar Allan Poe: A holló	
a) A francia romantika		
Victor Hugo: A párizsi Notre-Dame (részlet)	Irodalom és film/zene Jeane Delannoy: A párizsi Notre-Dame vagy Gary Trousdale- Kirk Wise: A Notre Dame-i toronyőr vagy a regény más feldolgozása	
	Irodalom és film/zene Jean-Paul Chanois: Nyomorultak vagy Bille August: Nyomorultak vagy a regény más feldolgozása	
b) A német romantika		
Heinrich Heine: Loreley	Heinrich Heine: A dal szárnyára veszek Heinrich Heine: Memento	
c) Az orosz romantika		
Alexandr Szergejevics Puskin: Anye-	Alexandr Szergejevics Puskin: A	

gin (részletek)	pikk dáma	
d) A lengyel romantika		
Adam Mickiewicz: A lengyel anyához	Adam Mickiewicz: Ősök (részlet)	
VII. A magyar romantika irodalma Ajánlott óraszám: 42 óra		
a) Vörösmarty Mihály A főbb művek szövegismerten alapuló értelmezése, kapcsolatok a művek között (pl. témák, műfajok, kifejezés mód, jellemző motívumok), a művek elhelyezése az életműben, az adott korszakban.	- Az életút, az életmű legjelentősebb tényei. - Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - Tájékozottság a korszakban, a kortársak között - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	
	Epika	rapszódia, drámai költemény
	Zalán futása (Első ének, részlet)	

– Líra	Magyarország címe-re Virág és pillangó Liszt Ferenchez Az élő szobor Ábránd Fóti dal	
Szózat		
Gondolatok a könyvtárban		
A merengőhöz		
Az emberek		
Előszó		
A vén cigány		
– Drámai költemény		
Csongor és Tünde		
b) Petőfi Sándor A főbb művek szövegismerten alapuló értelmezése, kapcsolatok a művek között (pl. témák, műfajok, kifejezés mód, jellemző motívumok), a művek elhelyezése az életműben, az adott korszakban.	- Az életút, az életmű legjelentősebb tényei. - Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - Tájékozottság a korszakban, a kortársak között - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	

– Líra		népiesség, életkép, zsánerkép, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, lírai realizmus, látomás-költészet, zsenikultusz
A négyökrös szekér	Hortobágyi kocsmárosné	
A bánat? egy nagy oceán	Isten csodája	
A természet vadvirága	A virágnak megtiltani nem lehet	
Fa leszek, ha...	Szeget szeggel	
Reszket a bokor, mert...	Csokonai	
Minek nevezzetek?	Megy a juhász számon	
	Szeptember végén	
Egy gondolat bánt engemet	Beszél a fákkal a bús őszi szél	
	Várady Antalhoz	
A puszta, télen vagy Kis-Kunság	Európa csendes, újra csendes	
A XIX. század költői	Pacsirtaszót hallok megint	
Fekete-piros dal	Szabadság, szerelem	
– Epika		
A helység kalapácsa (részlet)	Úti levelek (részletek)	
Az apostol (részlet)		
Jókai Mór	- Az életút, az életmű legjelentősebb tényei. - Kronológiai és topográfiai tájé-	

	kozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - Tájékozottság a korszakban, a kortársak között. A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	
– Elbeszélések		írányregény, utópia, szigetutópia
A tengerszem tündére	A megölt ország A debreceni kastély	
A huszti beteglátogatók	A magyar Faust Két menyegző	
– Regények		
Az arany ember	Irodalom és film Várkonyi Zoltán: Egy magyar nábob vagy Várkonyi Zoltán: Kárpáthy Zoltán	

	vagy Várkonyi Zoltán: Fekete gyémántok	
Erdélyi János: A magyar népdalok (részlet)	Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalomtörténet a legrégibb időktől a jelenkorig rövid előadásban (részlet)	
Bajza József: Dramaturgiai és logikai leckék (részlet)	Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalomtörténet (részlet)	

6.5. A magyar irodalom tananyagtartalma a 11. évfolyam számára

Irodalom 11. évfolyam Éves óraszám közép szinten: 108 óra Éves óraszám középszinten: 144 óra		
A klasszikus modernség irodalma Ajánlott óraszám közép szinten: 38 óra Ajánlott óraszám középszinten: 47 óra		
Törzsanyag az óraszám 80%-ra	Ajánlott művek, alkotók/Emelt szint	Fogalmak
	Charles Dickens: Twist Olivér	
a) Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)	Irodalom és film Gustave Flaubert: Bovaryné vagy Tim Fywell: Bovaryné (vagy más feldolgozás)	

	Guy de Maupassant: Gömböc és más történetek	
b) Színház- és drámatörténet: Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon)		
A) Az orosz irodalom		klasszikus modernség, realizmus, realista regény, mindentudó elbeszélő, tolsztojanizmus, visszatekintő időszerkezet, analitikus dráma, drámaiatlan dráma, lírai dráma
a) Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A köpönyeg	Nyikolaj Vasziljevics Gogol: Az orr	
b) Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés (részletek)		
c) Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála	Irodalom és film Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Anna Karenina vagy Joe Wright: Anna Karenina (vagy a regény más feldolgozása)	
d) Színház- és drámatörténet: Anton Pavlovics Csehov: Sirály	Irodalom és színház Anton Pavlovics Csehov: Három nővér	

vagy Ványa bácsi	(valamelyik színházi adaptációja)	
B) A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai		szimbolizmus, esztétizmus, l'art pour l'art, kötetkompozíció, szinesztézia, kiátkozott költő
a) Charles Baudelaire		
A Romlás virágai – Előszó	Egy dög Kapcsolatok	
Az albatrosz		
b) Paul Verlaine		
Őszi chanson	Holdfény	
Költészettan		
c) Arthur Rimbaud		
A magánhangzók szonettje	Kenyérlesők A részeg hajó (részlet)	
C) Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában		ballada, pillérversszak, önirónia, eszményítő realizmus
1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából		
a) Arany János A főbb művek szövegismerten alapuló értelmezése, kapcsolatok a művek között	- Az életút, az életmű legjelentősebb tényei. - Kronológiai és topográfiai tájé-	

(pl. témák, műfajok, kifejezés mód, jellemző motívumok), a művek elhelyezése az életműben, az adott korszakban.	kozottség, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - Tájékozottság a korszakban, a kortársak között - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	
• Epika	Toldi szerelme (részletek) Buda halála (részletek) A nagyidai cigányok (részletek) A walesi bárdok Tetemre hívás Híd-avatás Tengeri-hántás	
Toldi estéje		
• Balladák		

Ágnes asszony		
V. László		
Vörös Rébék		
• Líra		
Fiamnak	Visszatekintés Széchenyi emlékezete Az örök zsidó Őszikék Tamburás öreg úr Sejtelem A tölgyek alatt	
Letésem a lantot		
Kertben		
Epilógus		
Kozmopolita költészet		
Mindvégig		
b) Mikszáth Kálmán A főbb művek szövegismerten alapuló értelmezése, kapcsolatok a művek között (pl. témák, műfajok, kifejezés mód, jellemző motívumok), a művek elhelyezése az életműben, az adott kor-	- Az életút, az életmű legjelentősebb tényei. - Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép	

szakban.	főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - Tájékozottság a korszakban, a kortársak között - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	
	Tímár Zsófi özvegy-sége Hova lett Gál Magda Szegény Gélyi János lovai	különc, donquijoteizmus
Az a fekete folt		
Bede Anna tartozása		
A bágyi csoda		
Beszterce ostroma		
	Irodalom és tévéjáték Zsurzs Éva: A fekete város (részlet)	

2. <i>Színház- és dráma-történet</i>		emberiségdráma, emberiségköltemény, drámai költemény, történelemfilozófia, történeti színek, keret-színek, falanszter
Madách Imre: Az ember tragédiája	Mózes	
3. <i>Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából</i>		nép-nemzeti irodalom, filozófiai dal
a) Tompa Mihály		
A gólyához	Népdal	
A madár, fiaihoz		
b) Gárdonyi Géza - Az életmű néhány jellemzője. - A korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás.	- Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az iro-	

	dalmi-kulturális hagyományban.	
Az én falum (részletek)	Az Isten rabjai (részlet)	
A láthatatlan ember (részlet)		
c) Vajda János		
Húsz év múlva	A virrasztók Az üstökös	
	Reviczky Gyula	
	Magamról	
	Schopenhauer olvasása közben	
A magyar irodalom a XX. században Ajánlott óraszám közép szinten: 44 óra Ajánlott óraszám emelt szinten: 55 óra		
<i>Életművek a XX. század magyar irodalmából</i>		
a) Herczeg Ferenc A főbb művek szövegismerten alapuló értelmezése, kapcsolatok a művek között (pl. témák, műfajok, kifejezés mód, jellemző motívumok), a művek elhelyezése az életműben, az adott korszakban.	- Az életút, az életmű legjelentősebb tényei. - Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok.	Új Idők, nemzeti konzervativizmus, színmű

	zamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - Tájékozottság a korszakban, a kortársak között - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	
Az élet kapuja	A hét sváb (részlet)	
Fekete szüret a Badacsonyon		
Színház- és drámatörténet: Bizánc	Irodalom és színház Kék róka (részlet)	
Ady Endre A főbb művek szövegismerten alapuló értelmezése, kapcsolatok a művek között (pl. témák, műfajok, kifejezés mód, jellemző motívumok), a művek elhelyezése az életműben, az adott korszakban.	- Az életút, az életmű legjelentősebb tényei. - Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - Tájékozottság a korszakban, a kortársak között - A művek hatása, fogadta-	

	tása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	
b)	A Tisza-parton Lédával a bálban Vér és arany Sem utódja, sem boldog őse... Az eltévedt lovas Elbocsátó szép üzenet Sípja régi babonának Köszönöm, köszönöm, köszönöm Ember az embertelenségben A Hortobágy poétája Párisban járt az Ősz	szecesszió, versciklus, kötetkompozíció, vezérvers, önmitologizálás, szimultán versritmus vagy bimetrikus verselés
Góg és Magóg fia vagyok én...		
Héja-nász az avaron		
Harc a Nagyúrral		
Új vizeken járok		
Az ős Kaján		

A Sion-hegy alatt		
Az Úr érkezése		
Kocsi-út az éjszakában		
Emlékezés egy nyár-éjszakára		
Őrizem a szemed		
c) Babits Mihály A főbb művek szövegismerten alapuló értelmezése, kapcsolatok a művek között (pl. témák, műfajok, kifejezés mód, jellemző motívumok), a művek elhelyezése az életműben, az adott korszakban.	- Az életút, az életmű legjelentősebb tényei. - Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - Tájékozottság a korszakban, a kortársak között - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	filozófiai költészet, parafrázis, nominális és verbális stílus, irónia
In Horatium	A Danaidák Húsvét előtt	

	Örök kék ég a felhők mögött (részlet) Ádáz kutyám A gazda bekeriti házát Csak posta voltál Balázsolás A gólyakalifa (részlet) Cigány a siralomházban	
A lírikus epilógja		
Esti kérdés		
Jobb és bal		
Mint különös hírmondó...		
Ősz és tavasz közt		
Jónás könyve; Jónás imája		
d) Kosztolányi Dezső A főbb művek szövegismerten alapuló értelmezése, kapcsolatok a művek között (pl. témák, műfajok, kifejezés mód, jellemző motívumok), a művek elhelyezése az életműben, az adott kor-szakban.	- Az életút, az életmű legjelentősebb tényei. - Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szel-	homo aestheticus, versciklus, modernizmus, freudizmus, novellaciklus, alakmás

	lemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - Tájékozottság a korszakban, a kortársak között - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	
A szegény kisgyermek panaszai (részletek: Mint aki a sínek közé esett..., Azon az éjjel, Anyuska régi képe)	Számadás Vörös hervadás Októberi táj Marcus Aurelius Esti Kornél éneke	
Boldog, szomorú dal		
Őszi reggeli		
Halotti beszéd		
Hajnali részegség		
Édes Anna	Irodalom és film Kosztolányi Dezső: Pacsirta Ranódy László: Pacsirta	

Esti Kornél; Tizen- nyolcadik fejezet, melyben egy közön- séges villamosútról ad megrázó leírást, – s elbúcsúzik az ol- vasótól	Esti Kornél kaland- jai...; Az utolsó fel- olvasás A fürdés A kulcs	
Portrék a XX. század magyar irodalmából		
a) Móricz Zsig- mond - Az életmű néhány jellem- zője. - A korstílus, a téma, a mű- faj, a kompozíció, a jellem- ző motívumok, jelentésréte- gek, világlátás.	- Kronológiai és to- pográfiai tájékozott- ság, a szerző jelleg- zetes regionális, kul- turális kötődései, a pályakép főbb jel- lemzői. - A pálya- szakaszokat jellemző főbb témák, kérdés- feltevések. - A pá- lyaképre ható irány- zatok és szellemi kötődések, világiro- dalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, he- lye és hatása az iro- dalmi-kulturális ha- gyományban.	naturalizmus, szabad függő beszéd, transzilván irodalom
Tragédia	Judith és Eszter Barbárok Tündérkert (részlet)	
Úri muri	–	
b) Wass Albert		

Adjátok vissza a hegyeimet!	Irodalom és film Koltay Gábor: Adjátok vissza a hegyeimet!	
Üzenet haza	A funtineli boszorkány (részlet)	
A) Metszetek a XX. század magyar irodalmából – a Nyugat alkotói		A Nyugat és nemzedékei, paródia, stílusparódia, műfajparódia
a) Juhász Gyula - Az életmű néhány jellemzője. - A korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás.	- Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	
Tiszai csönd	Halotti beszéd	
Anna örök	Utolsó vacsora	
	Szerelem	
b) Tóth Árpád - Az életmű néhány jellemzője. - A korstílus, a téma, a mű-	- Kronológiai és topográfiai tájékozott-	

faj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás.	ság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	
Esti sugárkoszorú	Kisvendéglőben Elégia egy rekettyebokorhoz Jó éjszakát Álarcosan	
Lélektől lélekig		
Isten oltó-kése		
c) Karinthy Frigyes - Az életmű néhány jellemzője. - A korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás.	- Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi	

	kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	
Így írtok ti (részletek)	Tanár úr, kérem (részletek) Utazás a koponyám körül (részlet) Előszó	
Találkozás egy fiatalemberrel		
	Szerb Antal	
	Budapesti kalauz marslakók számára Utas és holdvilág (részlet)	
I. A modernizmus irodalma A modernizmus irodalma Ajánlott óraszám közép szinten: 18 óra Ajánlott óraszám emelt szinten: 26 óra		
Avantgárd mozgalmak		
a) Guillaume Apollinaire: A megsebzett galamb és a szökő-	Expresszionizmus, szürrealizmus, egyéb avantgárd irányza-	

kút	tok; Filippo Tommaso Marinetti: Óda egy versenyautomobilhoz	
b) Kassák Lajos: A ló meghal a madarak kirepülnek (részlet)		
<i>A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai</i>		
a) Thomas Stearns Eliot: A háromkirályok utazása (részlet)	Thomas Stearns Eliot: Macskák (részlet)	
	Gottfried Benn: Kék óra	
	Federico García Lorca: Alvajáró románcc, Kis bécsi valcer	
<i>A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai</i>		
a) Franz Kafka: Az átváltozás	Franz Kafka: A per (részletek)	
b) Thomas Mann: Tonio Kröger vagy Mario és a varázsló	Irodalom és tévésorozatok: Mihail Afanaszjevics Bulgakov -Vladimir Bortko: A Mester és Margarita (Vagy másik regényfeldolgozás) Bulgakov: A Mester és Margarita	dekadencia; életfilozófia, pszichoanalízis; a nyelv és a személyiség válsága; avantgárd; futurizmus, dadaizmus, expresszionizmus, konstruktivizmus, kubizmus; szabad vers, kései modernség, objektív költészet, intellektuális költészet, abszurd dráma, kétszintes dráma, mítoszregény, posztmodern
<i>A) Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai tö-</i>	<i>B) Színház- és drámatörténet: a mo-</i>	

<i>rekvései</i>	<i>dernizmus drámai tö- rekvései</i>	
Irodalom és szín- ház Bertolt Brecht: Koldusopera vagy Kurácsi mama	Irodalom és film Arthur Miller: Az ügynök halála Volker Schlöndorff: Az ügynök halála (vagy más feldolgo- zás)	
Samuel Barclay Beckett: Godot- ra várva vagy Friedrich Dür- renmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus		
C) A posztmodern vi- lágirodalom	D) A posztmo- dern világ- irodalom	
a) Bohumil Hrabal: Sörgyári capric- cio (részletek)	Irodalom és film Jiří Menzel: Sörgyári capriccio	
b) Gabriel García Márquez: Száz év magány (részle- tek)	Jorge Luis Borges: Bábeli könyvtár	
	Julio Cortázar: Ös- szefüggő parkok	

6.6. Tananyagtartalom a 12. évfolyam számára

Irodalom 12. évfolyam Éves óraszám közép szinten: 96 óra Éves óraszám középszinten: 128 óra		
A magyar irodalom a XX. században II. Ajánlott óraszám közép szinten: 44 óra Ajánlott óraszám középszinten: 51 óra		
<i>Életmű a XX. század magyar irodalmából II.</i>		
Törzsanyag az óraszám 80%-ra	Ajánlott művek, alkotók/Emelt szint	Fogalmak
József Attila A főbb művek szövegismerten alapuló értelmezése, kapcsolatok a művek között (pl. témák, műfajok, kifejezés mód, jellemző motívumok), a művek elhelyezése az életműben, az adott korszakban.	- Az életút, az életmű legjelentősebb tényei. - Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - Tájékozottság a korszakban, a kortársak között - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző	tárgyias tájvers, komplex kép, óda, dal, műfajszintézis, létértelmező vers, önmegszólító vers, dialogizáló versbeszéd

	utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	
Nem én kiáltok	Szegényember bal-ladája Medáliák (részlet) Istenem Tiszta szívvel Áldalak búval, vigalommal Tedd a kezed Téli éjszaka Eszmélet Levegőt! Kész a leltár Gyermekké tettél Születésnapomra Nagyon fáj (Talán eltűnök hirtelen...) (Íme, hát megleltem hazámat...)	
Reménytelenül		
Holt vidék		
Óda		
Flóra		

Kései sirató		
A Dunánál		
Tudod, hogy nincs bocsánat		
Nem emel föl		
(Karóval jöttél...)		
B) Portrék a XX. század magyar irodalmából		
a) Örkény István és látásmódja - Az életmű néhány jellemzője. - A korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás.	- Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	groteszk, abszurd, egyperces, családregény, kálvinista és katolikus értékrend szembenállása, önéletrajziség
Egyperces novellák (részletek)		
b) Szabó Magda		totalitárius, történelmi dráma

Az ajtó	Irodalom és film Szabó István: Az ajtó	
c) Kányádi Sándor - Az életmű néhány jellemzője, -A korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás a művekben - A világlátás és a kifejezőmód sajátosságainak bemutatása	- Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban. Műfaji, kifejezőmódbeli, tematikai sajátosságok a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben is. - A művek fogadtatása, hatása, utóélete az irodalmi-kulturális hagyományban egy-egy példával.	
Fekete- piros	Dél keresztje alatt Csángó passió Hiúság Kuplé a vörös villamosról	

Halottak napja Bécsben		
Sörény és koponya (részlet)		
Valaki jár a fák hegyén		
A) Metszetek a XX. század magyar irodalmából <i>Metszetek a XX. század magyar irodalmából</i>		
a) Metszetek: egyéni utakon	b) Metsze- tek: egyéni utakon	
Krúdy Gyula - Az életmű néhány jellemzője. - A korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás.	- Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	
Szindbád – A hídon – Negyedik út vagy Szindbád útja a halálnál – Ötödik út	Irodalom és film Huszárik Zoltán: Szindbád	
Szabó Dezső		

Feltámadás Makusván	Az elsodort falu (részletek)	
Weöres Sándor - Az életmű néhány jellemzője. - A korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás.	Weöres Sándor - Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	
Rongyszőnyeg (részletek: 4., 99., 127.)	Psyché (részletek)	
c) Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói		
Szabó Lőrinc - Az életmű néhány jellemzője. - A korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás.	- Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi	

	kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	
Semmiért Egészen	Kaliban Dsuang Dszi álma Különbéke Tücsökzene (részletek)	
Mozart hallgatása közben		
Radnóti Miklós - Az életmű néhány jellemzője. - A korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás.	- Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	életrajzi ihletettség, kulturális veszteség, ekloga, eklogaciklus, razglednica, szerepvers, „Fényes szellők nemzedéke”; tárgyas irodalom
Járkálj csak, halálraítélt!	Első ecloga Tétova óda	

	Nem bírta hát... Levél a hitveshez Töredék A la recherche	
Hetedik ecloga		
Erőltetett menet		
Razglednicák		
	Márai Sándor: - Az életmű néhány jellemzője. - A korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás.	
	Szindbád hazamegy (részlet)	
–	Halotti beszéd	
	Ottlik Géza	
	Iskola a határon (részlet)	
–	Buda (részlet)	
d) Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból		

Dsida Jenő - Az életmű néhány jellemzője, -A korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás a művekben - A világlátás és a kifejezőmód sajátosságainak bemutatása	- Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban. Műfaji, kifejezőmódbeli, tematikai sajátosságok a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben is. - A művek fogadtatása, hatása, utóélete az irodalmi-kulturális hagyományban egy-egy példával.	
Nagycsütörtök	Psalmus Hungaricus (részletek)	
Arany és kék szavakkal		
Reményik Sándor - Az életmű néhány jellemzője, -A korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás a művekben - A világlátás és a	- Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pá-	

kifejezőmód sajátosságainak bemutatása	lyaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban. Műfaji, kifejezőmódbeli, tematikai sajátosságok a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben is. - A művek fogadtatása, hatása, utóélete az irodalmi-kulturális hagyományban egy-egy példával.	
Halotti beszéd a hulló leveleknek	Ahogy lehet	
Eredj, ha tudsz (részlet)		
Áprily Lajos - Az életmű néhány jellemzője, -A korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás a művekben - A világlátás és a kifejezőmód sajátosságainak bemutatása	- Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két	

	példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban. Műfaji, kifejezésmódbeli, tematikai sajátosságok a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben is. - A művek fogadtatása, hatása, utóélete az irodalmi-kulturális hagyományban egy-egy példával.	
Tavasza házsongárdi temetőben	Holló-ének Kolozsvári éjjel	
Március		
	Kós Károly	
	Varjú-nemzetség (részlet)	
	Nyirő József	
	Madéfalvi beszédelem (részlet)	
	Gion Nándor - Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdéshelyezések. - A pá-	

	lyaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban. Műfaji, kifejezőmódbeli, tematikai sajátosságok a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben is. - A művek fogadtatása, hatása, utóélete az irodalmi-kulturális hagyományban egy-egy példával.	
	A kárókatona még nem jöttek vissza	
	Kovács Vilmos - Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két	

	példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban. Műfaji, kifejezésmódbeli, tematikai sajátosságok a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben is. - A művek fogadtatása, hatása, utóélete az irodalmi-kulturális hagyományban egy-egy példával.	
	Holnap is élünk	
	Tamási Áron - Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban. Műfaji, kifejezésmódbeli, tematikai sajátosságok a korszak szel-	

	lemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben is. - A művek fogadtatása, hatása, utóélete az irodalmi-kulturális hagyományban egy-egy példával.	
	Wass Albert - Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban. Műfaji, kifejezésmódbeli, tematikai sajátosságok a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben is. - A művek fogadtatása, hatása, utóélete az irodalmi-kulturális hagyományban egy-egy példával.	
e) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének”		

irodalmából		
Nagy László - Az életmű néhány jellemzője. - A korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás.	- Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	
Ki viszi át a Szerelmet	Gyöngyszoknya (részlet) Himnusz Minden időben Csodafiú szarvas Tűz	
Adjon az Isten		
f) Metszet a tárgyas irodalomból – az Újhold alkotói		
Pilinszky János - Az életmű néhány jellemzője.	- Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kul-	

- A korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás.	turális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	
Halak a hálóban	Harbach 1944 Agonia christiana Nagyvárosi ikonok	
Apokrif		
Négysoros		
	Nemes Nagy Ágnes	
—	A fák Kiáltva Ekhnáton éjszakája	
	Mándy Iván	
	Irodalom és film Mándy Iván: Régi idők focija Sándor Pál: Régi	

	idők focija	
g) Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból		
Illyés Gyula - Az életmű néhány jellemzője. - A korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás. Puszták népe (részlet)	- Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	
	Sinka István	
	Fekete bojtár vallo- másai (részlet)	
—	Csoóri Sándor	
—	Tudósítás a torony- ból (részlet) Anyám fekete rózsza	

	Anyám szavai	
	<i>Metszetek a magyar posztmodern irodalomból</i>	
	Tandori Dezső	
	Horror Töredék Hamletnek Táj két figurával Egy talált tárgy megtisztítása	
	Hajnóczy Péter	
	A fűtő (részletek) M (részletek) A halál kilovagolt Perzsiából (részletek)	
	Esterházy Péter	
	Termelési kisss-regény (részlet) Harmonia caelestis (részlet)	
B) Színház- és drámatörténet		
a) Örkeny István: Tóték	Irodalom és film Fábri Zoltán: Isten hozta, őrnagy úr!	
	Németh László: A két Bolyai (részlet)	

b) Szabó Magda - Az életmű néhány jellemzője. - A korstílus, a téma, a műfaj, a kompozíció, a jellemző motívumok, jelentésrétegek, világlátás.	- Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban.	
Az a szép fényes nap (részlet)	A macskák szerdája	
	Sütő András - Kronológiai és topográfiai tájékozottság, a szerző jellegzetes regionális, kulturális kötődései, a pályakép főbb jellemzői. - A pályaszakaszokat jellemző főbb témák, kérdésfeltevések. - A pályaképre ható irányzatok és szellemi kötődések, világirodalmi párhuzamok. - Kötetek, ciklusok, témák, motívumok. - A művek hatása, fogadtatása egy-két példa alapján. - A	

	szerző utóélete, helye és hatása az irodalmi-kulturális hagyományban. Műfaji, kifejezésmódbeli, tematikai sajátosságok a korszak szellemi irányzataival, a korstílussal való összefüggésben is. - A művek fogadtatása, hatása, utóélete az irodalmi-kulturális hagyományban egy-egy példával.	
	Advent a Hargitán	
	Csurka István: Házmestersírató	
	Gyurkovics Tibor: Nagyvizit	
II. A XX. századi történelem az irodalomban A XX. századi történelem az irodalomban Ajánlott óraszám közép szinten: 8 óra Ajánlott óraszám emelt szinten: 10 óra		
a) Trianon		
Juhász Gyula: Trianon	Babits Mihály: A repülő falu	
Vérző Magyarország (Szerk.: Kosztolányi Dezső)	Schöpflin Aladár: Pozsonyi diákok (részlet)	
Lyka Károly: Magyar művészet – magyar határok (részlet)	Krúdy Gyula: Az utolsó garabonciás	
b) Világháborúk		

Gyóni Géza: Csak egy éjszakára...	Magyar katonák dala	
	Alexis levele Alexandrához	
	Polcz Alaine: Asszony a fronton	
c) Holokauszt		
Szép Ernő: Emberszag (részlet)	Irodalom és film Török Ferenc: 1945	
Tadeusz Borowski: Kővilág	Irodalom és film Roberto Benigni: Az élet szép	
	Irodalom és film Kertész Imre: Sorstalanság Koltai Lajos: Sorstalanság	
d) Kommunista diktatúra		
Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról vagy George Orwell: 1984 (részletek)	Irodalom és film Bacsó Péter: A tanú Bereményi Géza: Eldorádó	
	Faludy György: Kihallgatás	
	Alekszandr Iszajevics Szolzsenyicin: Gulág szigetsoport (részlet)	

	Irodalom és film Michael Radford: 1984	
e) 1956		
Nagy Gáspár Öröknyár: elmúltam 9 éves A Fiú naplójából	Irodalom és film Gothár Péter: Megáll az idő	
	Irodalom és film Szilágyi Andor: Mansfeld	
	Albert Camus: A magyarok vére (rész- let)	
Márai Sándor: Mennyből az angyal vagy Halotti beszéd		
Kortárs irodalom Közép szinten: 5 óra Emelet szinten: 8 óra		
Szabadon felhasználható órakeret, készülés az érettségire Közép szinten: 39 óra Emelt szinten: 59 óra		